

Pískovcový kříž v k. ú. Spálov, na křižovatce polních cest na Tomanovsku, je architektonicky pojat v členění neogotického stylu s věnováním od Johany Králové, rozené Ambrožové, v roce 1903. Je vyroben z maletinského pískovce a sestaven z několika pískovcových dílů, osazen v betonovém základu v půdorysu čtverce. Kříž je vysoký 3 metry. Restaurátorské práce prováděla fa WINRO, s.r.o. z Velkých Hoštic za cenu 143.436,80 Kč. Ministerstvo pro místní rozvoj poskytlo dotaci ve výši 100.405,- Kč. Kněz opravený kříž požehnal v den sv. Václava 2016.

(Perokresba: Ing. Martin Kantor, Spálov č. 43, květen 2017)

Ročník XXXII./2017, č. 1-2

10. června 2017

Oderské vrchy

VLASTIVĚDNÝ ZPRAVODAJ

SPÁLOV 2017

ODERSKÉ VRCHY, vlastivědný zpravodaj. – Vychází v nepravidelných intervalech v počtu 2 dvoučísel (případně 1 čtyřčísla) do roka v nákladu 350 výtisků. – Vydává Vlastivědný kroužek Oderských vrchů ve Spálově, okres Nový Jičín, PSČ 742 37. Redakční kruh: Mgr. Jarmila Mazáčová, paní učitelka Libuše Maršálková, Ing. Josef Vlček, Mgr. M. Richter a Ing. M. Kantor, řídí **Mgr. Jaroslava Šustková, Spálov 142**, tel. domů 556 729 705, e-mail: oderskevrchy@email.cz. – Na tento email, pokud můžete, přihlašujte a odhlašujte Oderské vrchy – Jazyková úprava: Mgr. Jarmila Mazáčová. – Běžný účet u České spořitelny, a.s., Okresní pobočka Štefánikova 13, Nový Jičín, účet číslo 1766110339/0800. – Tisk: Tiskárna KAEM TISK s.r.o., Sportovní 481, 742 01 Suchdol n/O, tel.: +420 556 736 999, e-mail info@kmtisk.cz Roční předplatné 130,- Kč, poštovné a balné 30,- Kč, při dodatečném vyžádání odběru poštovné a balné 60,- Kč, za 2 dvoučísla. Pokud Oderské vrchy neplatíte šekem, ale převodem z účtu, uvádějte vždy variabilní symbol, ať přesně víme, kdo zaplatil. Děkuje.

Vážení čtenáři Oderských vrchů, obyvatelé Spálova a okolí

Vlastivědný kroužek ve Spálově připravuje na sobotu 28. října 2017 v sokolovně výstavu fotografií, předmětů a zajímavou přednášku PhDr. Jaroslava Zezulčíka, kastelána zámku v Kuníně, na téma

„ Poslední majitelé spálovského zámku“

Chtěli bychom Vás požádat o zapůjčení fotografií a jiných předmětů, které se týkají spálovského zámku a jeho majitelů. Všechny předměty budeme evidovat a po zakončení výstavy je vrátíme. Věci můžete přinést do archivu vždy v úterý v průběhu měsíce června a září od 9 do 11 hodin, obraťte se na Mgr. Jaroslavu Šustkovou. Věříme, že se nám společně podaří připravit zajímavou výstavu. (Redakce Oderských vrchů)

*Spálovský zámek v letech v roce 1941
(Foto: archiv R. Rambousek)*

ODERSKÉ VRCHY

vlastivědný zpravodaj Spálovská a okolí

Šlechtický rod pánů z Badenfeldu na Klokočově a jejich rodinná hrobka v kostele sv. Ondřeje

Pavel Kašpar st., Odry

Při pátrání po minulosti starého výletního místa „Hadinka“¹ poblíž obce Klokočova, jsem se z pozemkové knihy² dozvěděl, že v roce 1890 byla majitelkou „Hadiho mlýna“ (něm. Ottermühle) paní Mária Merkel, rozená baronesa z Badenfeldu. Můj zájem o její osobu mě dovedla až ke studiu slezského šlechtického rodu „von Badenfeld“, konkrétně k osobám pohřbeným v hrobce klokočovského kostela sv. Ondřeje. Studium archivních materiálů a spoluprací s pečovatelem hrobky panem Pavlem Kučerkou se nám podařilo identifikovat zde pohřbené dospělé osoby a začlenit je do rodového schématu. Pro zachování zjištěných skutečností a jejich historických souvislostí byl zpracován následující článek.

Slezský šlechtický rod pánů z Badenfeldu odvozuje svůj původ od opavského měšťana, soukeníka Martina Čejky³ (něm. Czeike). V roce 1744 je ve starých opavských oddacích kronikách uváděn jeho sňatek s Annou, dcerou Blasia Polentaria, bývalého ředitele kůru u sv. Jiří v Opavě. Ale až jeho 4. potomek - Karel Antonín Čejka (1732 – 1809) byl za své zásluhy⁴ 10. října roku 1771 nobilitován Marií Terezií do šlechtického stavu s predikátem "von Badenfeld" a později, 8. dubna roku 1788 ho do stavu rytířského povýšil císař Josef II. Přesto byl tento největší opavský boháč vnímán okolním společenským prostředím jako cizorodý prvek, který svého bohatství nevyužíval k povznesení blaha ostatních, ale ke svému prospěchu. Část svého kapitálu uložil do pozemkového majetku - roku 1788 koupil panství Fulnek s renezančním zámekem, roku 1791 panství Slezské Rudoltice, Fulštejn, Dolní a Horní Pavlovice a roku 1792 statky Hukovice, Štítina a Klokočov ve Slezsku. I když svým zjevem nevzbuzoval sympatie - byl to malý, scvrklý muž v omšelé sametové čapce - byl třikrát ženatý. Po druhé s Barbarou Rumolt z Liebenthalu a po třetí s Josefou, rozenou Jahn. S druhou manželkou měl čtyři syny: Karla Josefa,⁵ Franze, Josefa a Emanuela, kteří po smrti svého otce zdědili jeho nemovitosti. Karel Josef jako hlavní majitel a Josef, Emanuel a Franz jako spolumajitelé statků ve Slezských Rudolticích, Fulštejnu a Horních i Dolních Pavlovicích.⁶ Karel Anton Čejka z Badenfeldu zemřel roku 1809 a byl pohřben do dnes již neexistující rodinné hrobky u starého kostela ve Slezských Rudolticích.

Karel Josef baron z Badenfeldu.

Slezské Rudoltice - zámek. Dobová fotografie, www.slezskerudoltice.cz

Fulnek 2016. Kaple sv. Rocha. Místo posledního odpočinku Karla Josefa barona von Badenfeld

-
- 1 *Ve starších mapách je tato lokalita nazývána „Hadinkovo“, lidově také „Moncinka“.*
 - 2 *Pozemková kniha katastrální obce Klokočova - № 85, část B, číslo knihovní vložky 110.*
 - 3 *Po obdržení predikátu „von Badenfeld“ členové rodu opavských Čejků své původní příjmení vynechávali a používali jako své příjmení tento predikát.*
 - 4 *Převážně dodávkami sukna pro rakousko-uherskou armádu.*
 - 5 *V roce 1827 byl se svými potomky a dědici povýšen do baronského stavu, zatímco Badenfeldové pocházející od jeho mladších bratrů, užívali pouze stavu rytířského.*

Fulnek, zámecká obora před r. 1935. Památný obelisk na stříbrnou svatbu Karla Josefa barona von Badenfeld a Kateřiny von Hauer

Jeho nejstarší syn Karel Josef baron von Badenfeld byl od roku 1806 majitelem zámku a panství ve Fulneku, kde byl poté, když roku 1842 zemřel v domě № 582 na Bauernmarkt ve vídeňské čtvrti Innere Stadt, pohřben do dnes již zaniklé rodinné hrobky v kapli sv. Rocha ve Fulneku. Jeho ženou byla krásná a vzdělaná Kateřina von Hauer ze staré dolnorakouské šlechtické rodiny (dcera dvorního rady Karla Josefa a Julianny Kalhammer von Raunach). Zemřela v 83 letech ve vídeňské čtvrti „Innere Stadt“ v domě № 858.

Na nejvyšším vrcholu fulnecké zámecké obory lze mezi vysokými buky a javory na kamenném podstavci spatřit krásný čtyřboký obelisk. Nesl mylný, v minulosti užívaný název "Zlatá svatba". Ve skutečnosti představoval vzpomínku na stříbrnou svatbu v té době rytíře Karla Josefa von Badenfeld a Kateřiny, rozené von Hauer, ze 6. srpna roku 1817. Karel Josef baron von Badenfeld byl vůdčí osobností rodiny, rozšířil rodinnou držbu o další statky v Pustějově, v Dřehosticích a Domaželicích na Přerovsku, v Radlowě v Haliči a v Chorvatsku.

1. nejstarší bratr Karla Josefa - Franz rytíř von Badenfeld se oženil s Annou, dcerou ředitele šlechtického statku a dominia Franze Helwettů v Javorníku. Byl majitelem velkostatku Klokočov⁷ u Vítkova, který koupili

6 V knize „Schematismus der k.k.mähr. schles. Gessellschaft zur Beförderung des Ackerbaues der Natur u. Landeskunde“, vydané v Brně roku 1815, je uvedeno složení správního úřadu velkostatku. Ve Slezských Rudolticích, Fulštejně, Horních a Dolních Pavlovicích to byly sdružené funkce, obsazené následujícími úředníky: správce statků: Kaspar Rasko, purkrabí: Franz Ubendroth, důchodní: Ignaz Kunze, úřední písař: Johann Petretschek a provozní písař: Johann Münster.

v roce 1803 společně s bratrem Karlem Josefem baronem von Badenfeld od Alžběty, svobodné paní von Henneberg, rozené Tvorkovské z Kravař. Nashromáždil ohromné jmění – koupil statky v Mokřích Lazcích, Chabišově, Štítně, Dvořisku, Kravařově, Hrabyni a Smolkově, přičemž se natolik zadlužil, že některé z nich musely být roku 1837 odprodány řádu německých rytířů. Zemřel v Opavě roku 1829 a byl pohřben na starém opavském hřbitově.

2. bratr Karla Josefa - Josef rytíř von Badenfeld, který se oženil s Annou, dcerou zámožného opavského soukeníka Antona Wenzelidese. Měl řadu veřejných funkcí: opavského knížecího zemského rady a nejvyššího zemského písaře i písaře deputovaného slezského veřejného konventu. Své děti už směřoval do vyšší společenské vrstvy, než byl stav kupecký. Pravděpodobně zemřel v Opavě - domníváme se, že místo jeho posledního odpočinku je rovněž na opavském hřbitově.

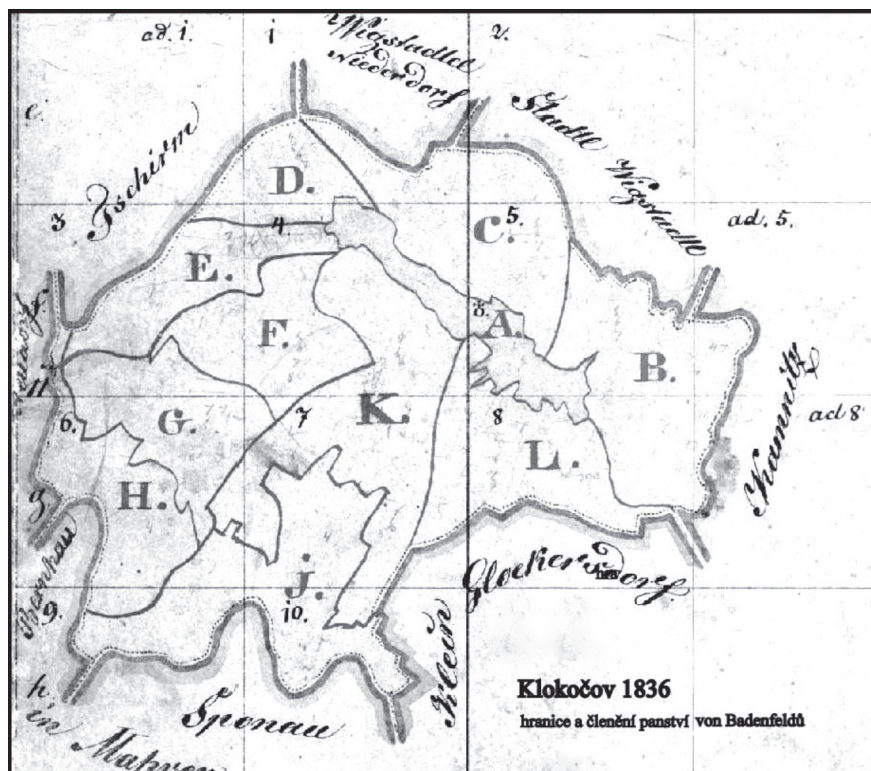
3. nejmladší bratr Karla Josefa - Emanuel rytíř von Badenfeld svůj první sňatek uzavřel s Theresou - dcerou knížecího bílského deputovaného u slezského veřejného konventu Christopha von Beer, po druhé se oženil s Josephinou von Hillebrand. Stal se olomouckým arcibiskupským radou a předsedícím manského soudu. Zemřel v roce 1819, pohřben byl na opavském hřbitově.

Klokočovské panství s velkou německou obcí, později se silnou českou menšinou, mělo v roce 1869 145 domů se 1114 obyvateli a v roce 1900 170 domů se 1197 obyvateli, z nichž se hlásilo 9 osob k české národnosti. Jednalo se o zemědělskou podhorskou obec s velkým katastrem, s velkostatkem a s ním spojeným průmyslem. Z celkové výměry hospodářské půdy 1549 ha v roce 1900 zabírala pole 743 ha, lesy 579 ha, louky 140 ha, pastviny 76 ha, zahrady 11 ha. Bylo zde 65 koní, 729 kusů skotu a 251 kusů brávy. Velkostatek⁷ měl v té době výměru 945 ha, 2 dvory, lihovar, 2 břidlicové lomy, kamenolom a pilu. Na začátku 18. století patřila k panství i zaniklá panská valcha na řece Odře (v části „J“ na přiložené přehledové mapě katastru Klokočova), kterou do úplného zániku v 50. letech 20. století provozovali privátní valchaři ze Spálova⁹ pro soukeníky ze Spálova, Oder a Nového Jičína. Hranice klokočovského panství za Franze a Ernesta z Badenfeldu, včetně výpisu jednotlivých parcel v letech 1836 až 1876, jsou uvedeny v Tab.1a, Tab.1b. Pro představu o polohách těchto parcel uvádíme i příslušné přehledové mapy katastru obce Klokočov a obce Klokočůvek. V tabulkách jsou zapsány i parcely v katastru obce Klokočůvek v držení Badenfeldů, nejsou zde však parcely prodané v roce 1816¹⁰ Franzem z Badenfeldu poddaným - obyvatelům Klokočůvku. Sídlo Badenfeldů

7 Na velkostatku v Klokočově to byly následující funkce a úředníci: správce statku: Johann Urtz, důchodní: Anton English, advokát: Johann von Lutz – úředník na statku ve Fulneku, praktikant: Johann Pretsch.

8 Během první pozemkové reformy bylo podrobeno 636 ha, z toho rozparcelováno 53 ha, nabyvatelům zbytkových statků odprodáno 566 ha a 16 ha vráceno vlastníkům. Ze zámeckého dvoru bylo rozparcelováno 53 ha a ze 66 ha vytvořen zbytkový statek. Tzv. Františkův dvůr byl jako zbytkový statek prodán celý.

9 Josef Král a po něm valchařský rod Klevarů. Posledním majitelem valchy byl Emil Klevar.

Přehledová mapa katastru obce Klokočov 1836, [www.archivnimapy.cz](http://www.archivnimapy.cz/kz)

a „panský dvůr“, včetně hospodářských a administrativních budov (správní úřad velkostatku) 1₁ až 1₆ se nacházely v severozápadní části obce Klokočova. Zděné (označené červeně) budovy byly uspořádány po obvodu obdélníkového dvora. Stranou, na stavební parcele č. 8, se nacházela budova № 59 – tzv. „zámeček“, která pravděpodobně sloužila majitelům panství. A nedaleko, na stavební parcele č. 18, přikoupil v roce 1842 pro potřeby majitelů Ernst Otto z Badenfeldu ještě budovu № 62. Ta jim zřejmě sloužila k pobytu po prodeji klokočovského panství v roce 1873. Až na louky – pastviny (parcely č. 7, 9, 15) byla většina luk (parcely č. 6, 8, 22) podmáčená.

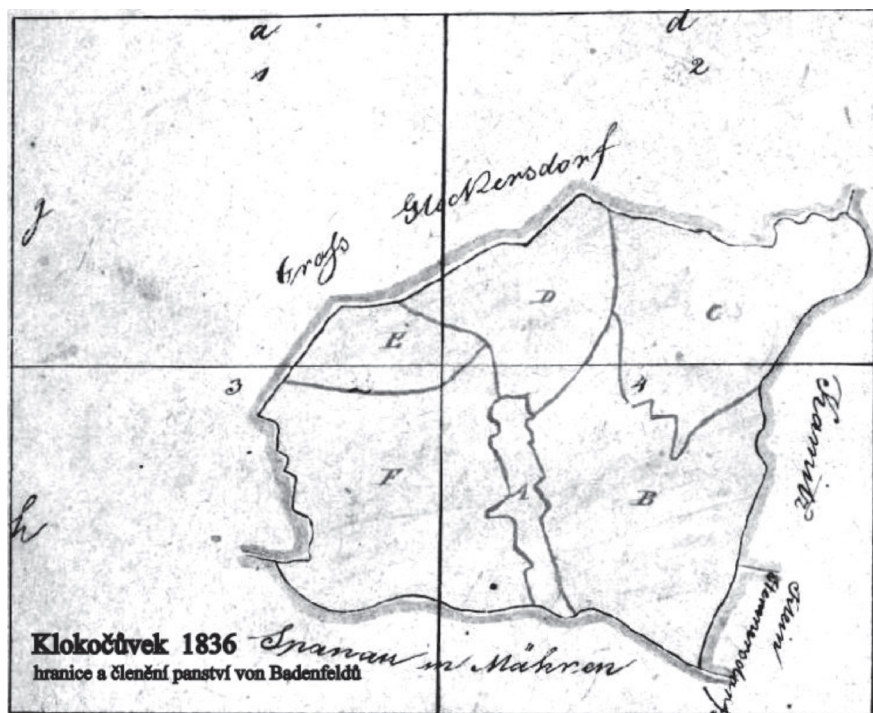
10 Smlouva z Opavy ze dne 21.března 1816. ZA Opava, inv.č. 17, sign All-1.

Tab. 1a Klokočovské panství Badenfeldů, 1836 – 1873 (seznam a umístění parcel – katastr obce Klokočov)

Označení oblasti	Pomístní název oblasti	Stavební parcely/dům №	Komunikační par - cely (pošní, lesní cesty a mlýnské náhonv)	Pozemkové parcely (pole, zahrady, lesy, pastviny)
A	Orts Ried (Obec)	1/№61, 2, 8/№59, 19, 18/№62 od r.1842		1, 2, 5, 6, 7,11, 12, 14, 16, 17, 21 28, 31, 59, 73, 74, 79, 88, 119-121, 188, 194 - 198, 200, 201, 203, 213-215, 256 - 259, 283 - 286, 295, 299, 303, 304, 314 - 318, 327, 329 - 331, 333, 339 - 341, 343, 344, 348, 350, 351, 356 - 358, 361, 353, 364, 368, 369, 375, 394, 396, 399, 401 - 403, 406, 407, 415 - 417, 424, 426, 427, 436, 437
B	Mokrzyna		2584, 2585, 2714, 2715, 2716, 27172 (potok Čermenka)	449, 450, 460 - 465, 468, 469, 474, 476, 480 - 482, 540, 587, 628
C	Drazky			917, 918, 921, 976, 1076-1078, 1082, 1135, 1146, 1147, 1149, 1150. 1153. 1154. 1160
D	Polednowa		2587	1163, 1164, 1166, 1167, 1168, 1170. 1171. 1172. 1178. 1179
E	Pozliowetz		2597	1193, 1194, 1225, 1228-1231, 1234. 1240-1242. 1245
F	Zawdath			1569-1571
G	Slidowa			1592- 1594, 1597, 1598, 1700, 1765
H	Musnicki		2725 (potok Budišovka)	1767, 1769, 1803, 1805
J	Waldmühl	188, 189 (pila)	2640, 2642, 2648, 2653 27171 , 2722 (náhon-Odra)	1811-1820, 1822-1825, 1829, 1830, 1834, 1835, 1869
K	Schiroka	197/№84	2338-2670, 2672, 2691, 2692	2083, 2085, 2087, 2088, 2090, 2092, 2093, 2095, 2098-2105, 2107, 2109-- -2133, 2144, 2145, 2252. 2255. 2256
L	Plany			2257, 2258, 2262, 2263, 2453, 2466

Poznámka: uvedená čísla parcel byla používána v letech 1804 -1950. Přesnou polohu a užití parcel lze zjistit z archivní mapy ČÚZK – Indikační skica Klokočova z roku 1836 na <http://archivnimapy.czuk.cz>

Parcely č. 10 a č. 24 využívali obyvatelé panství jako zelinářské zahrady. V okolí byly i 3 vodní plochy – jezírka (parcely č. 13, 16), jejich účel se nám však nepodařilo zjistit. Letecký snímek oblasti bývalého „panského dvora“ v roce 2016 nám ukazuje současné využití tohoto prostoru při částečném zachování některých původních budov. Na dvou dalších snímcích jsou znázorněné mapy oblastí klokočovského panství „K“ a „J“ v letech 1836 až 1873. Centrum hospodářského života panství, Františkův dvůr (№ 84)

Přehledová mapa katastru obce Klokočůvek 1836, www.archivnimapy.cz

Tab.1b Klokočovské panství Badenfeldů, 1836 – 1873 (seznam a umístění parcel – katastr obce Klokočůvek)

Označení oblasti	Pomístní název oblasti	Stavební parcely/dům №	Pozemkové parcely (pole, zahrady, lesy, pastviny)
A	Orts Ried (Obec)	39	131, 132, 232, 24, 31, 32, 391, 392, 602, 741, 742, 75, 76, 84, 85, 1003, 104, 105
B	Kapett		2151, 2152, 216-218, 3101, 3102, 311-313, 3141, 3142
C	Granitz		472
F	Wahserparzelle n		1069 -1072, 10731, 10732, 10731, 10735

Poznámka: uvedená čísla parcel byla používána v letech 1804 -1950. Přesnou polohu a užití parcel lze zjistit z archivní mapy ČÚZK – Indikační skica Klokočova z roku 1836 na <http://archivnimapy.cz>

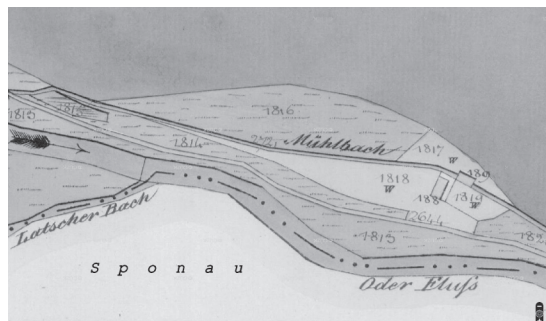
Klokočov 1836, oblast " A " katastru - panský dvůr. Obytné (červené) a hospodářské (žluté) budovy. Budova 11 je v horní, zde neviditelné části dvora. Výřez z císařského otisku obce Klokočov. <http://archivnimapy>

Klokočov 2016. Letecký pohled na oblast bývalého panského dvora s označenými zbytky původních budov. <http://mapy.cz>

Klokočov 1836, oblast " K " katastru - Františkův dvůr. Obytné a hospodářské budovy. Výřez z císařského otisku obce Klokočov. <http://archivnimapy>

Klokočov 1836, oblast " J " katastru – parcely a budovy, které zůstaly v držení Badenfeldů. Na stavebních parcelách 188 a 189 jsou budovy pily. Výřez z císařského otisku obce Klokočov. <http://archivnimapy>

Klokočov 2015. Historická budova №. 59 - část zámku klokočovského panství. Foto Ulrich Mir.

Klokočov 2015. Historická budova №. 61(12) - část zámku klokočovského panství. Foto Ulrich Mir.

Klokočov 2015. Část bývalého zámeckého parku klokočovského panství. Foto Ulrich Mir.

Datum kupu/prodeje	Kupující /prodávající osoba	Objekt kupu / prodeje	Poznámka
1803	Karl a Franz von Badenfeld / Alžběta z Hennerberku	Klokočovské panství - velkostatek s parcelami podle Tab.1a. Tab.1b	Se zámkem №61, bez domu №62
17. srpna 1842	Ernest Otto von Badenfeld / Johann Schromm	Stavební parcela 18 s domem №62	Po smrti otce Franza r.1829 zdědil panství Ernest Otto z Badenfeldu
30. října 1873	Gottlieb Haase von Buchstein / Ernest Otto z Badenfeldu	Klokočovské panství - velkostatek s parcelami podle Tab.1a. Tab.1b	Se zámkem №61 bez domu №62
7. prosince 1881	Maria Merkel von Badenfeld / Gottlieb Haase von Buchstein	Klokočovské panství - velkostatek s parcelami podle Tab.1a. Tab.1b	Se zámkem №61 bez domu №62
18. dubna 1890	Anton Fischer, Klokočov №36 / Maria Merkel von Badenfeld	Pastviny-p.č. 195/1, 195/2, 195/3 a louka-p.č.197	-
7. června 1894	Johann hrabě Plater von Bröel / Maria Merkel von Badenfeld	Klokočovské panství - velkostatek s parcelami podle Tab.1a, Tab.1b bez p.č.195/1, 195/2. 195/3. 197	Se zámkem №61, bez domu №62
7. února 1896	Johann hrabě Plater von Bröel / Maria Merkel von Badenfeld	Stavební parcela 18 s domem №62	-

Klokočov 2015. Kostel sv. Ondřeje - kulturní památka ministerstva kultury, wikipedia.org.

Klokočov 2009. Interiér kostela sv. Ondřeje. Archiv Ing. Petra Lelka

- stavební parcela č. 197 je po obvodu zastavěna zděnými - nespalnými budovami. V jeho okolí se opět nacházejí dvě vodní plochy (parcely č. 2111, 2115), které byly určeny pro hospodářské využití a podmáčené louky (parcely č. 2113, 2121). Byly zde i dvě zelinářské zahrady (parcely č. 2113, 2121). Františkův dvůr obklopovala pole - role, některé s neplodnými úseky (parcely č. 2125, 2128, 2129 a č. 2131, označené písmenem „ö“). Na poslední mapce - oblasti „J“ - „Waldmühl“ je zachycen mlýnský náhon k pile se dvěma nezděnými budovami (stavební parcely č. 188 a č. 189) a územím pro sklad dřeva (parcela č. 1819).

Jako u většiny obcí na Moravě a ve Slezsku byl i v Klokočově jeho duchovním centrem - kostel s místním hřbitovem, který je situovaný uprostřed obce. Je zasvěcený sv. Ondřejovi - patronu horníků, rybářů a provazníků a od roku 2007 je kulturní památkou. Původně dřevěný kostel z roku 1555, byl za vedení stavitele Wielscheho v letech 1807 až 1810 přestavěn. Ke kostelu byla přistavěna malá klenutá sakristie, ze které vedly dvoje dveře na hřbitov. Nad sakristií byla umístěna oratoř, přístupná ze hřbitova po schodišti, dnes již zazděnými dveřmi. Roku 1861 byla postavena nová sakristie a v roce 1869 dokončena stavba panské rodinné hrobky. V kryptě pod sakristií byly pohřbeny osoby (viz. dále) šlechtického rodu von Badenfeld. Od roku 1858 se kostel stal kostelem farním. Rodinná hrobka o rozměrech (délka 4m, šířka 3m, výška 2m) je přístupná po

schodech, dalšími dveřmi ze hřbitova. V hrobce jsou zemřelí umístěni nad sebou - ve dvou patrech. Ve spodním patře je to bratranec majitele klokočovského panství - Rudolf (Franz Joseph Jakob) von Badenfeld se svým synem Alexandrem (Josephem Johannem) von Badenfeld a nad nimi (zleva doprava) rodina majitele panství: Maria (Johanna Barbora) von Badenfeld, rozená von Puthon – blíže neurčené dítě (viz. dále) – Ernst Otto (Karl Mária) von Badenfeld. Jejich bližší osobní údaje, včetně informací o jejich příbuzných jsou v příloženém rodokmenu. Nelze si nevšimnout, že většina členů rodiny von Badenfeld se narodila, po případě i zemřela v měšťanském domě číslo popisné № 212 (№ 213) na Horním náměstí. Tento opavský dům si Badenfeldové zvolili za své městské sídlo a můžeme předpokládat, že budovu, která dříve sloužila jako sirotčinec, přestavěli pro potřeby pohodlného bydlení. Zmínka o tom, že se s přestavbou začalo ihned, jakmile dům Karel Anton von Badenfeld získal, je z roku 1790. V roce 1825 byl dům v pozemkové knize města Opavy zapsán jako svobodný stavovský dům. Byl patrový a měl dva sklepy, v přízemí dva pokoje, dvě komory, tři klenuté kvelby, kuchyň a v 1. patře 13 pokojů. Majitelem domu byl Karel Josef baron von Badenfeld. Jak přestavěná budova vypadala, můžeme vidět z hypotetické rekonstrukce vzhledu domu od Ing. arch. Vlastimila Krčmáře. Větší počet místností dokládá, že v roce 1825 byl dům již zcela adaptován pro potřeby bydlení. Počet místností v přízemí je menší než v patře a je pravděpodobné, že dva pokoje mohly být poměrně velké a sloužily jako salony nebo haly. V roce 1842 Karel Josef baron von Badenfeld zemřel a dům zdědila vdova Kateřina, rozená von Hauer. Ta ho převedla na svého syna Wilhelma. 14. února roku 1843 prodal Wilhelm von Badenfeld - zemský hejtman, dům svému bratrovi Eduardovi von Badenfeld. A Eduard von Badenfeld ho roku 1848 daroval své manželce Adelheid, která ho ještě 3. listopadu téhož roku prodala Karolíně Meinert, rozené von Balzberg.

Klokočov 2016. Kostel sv. Ondřeje - pohled na oratoř se vstupními dveřmi do rodinné hrobky Badenfeldů. Nad dveřmi památná litinová deska s erbem. Archiv Ing. Petra Lelka

Klokočov, kostel sv. Ondřeje 2011. Pohled do rodinné hrobky Badenfeldů. Archiv Ing. Petra Lelka

Klokočov, kostel sv. Ondřeje, 2011. Schody do rodinné hrobky Badenfeldů. Archiv Ing. Petra Lelka

Část rodokmenu slezského rodu „von Badenfeld“

Rodinný erb

Karel Anton Czeike rytíř z Badenfeldů obchodník se sukenem

*29.05.1732, Opava
†22.07.1809, Opava №212, pohřben v rod. hrobce u starých kostelů-Slezské Rudolice
2= Barbara, roz. Rumst von Lieberthal
3= Josepha, roz. Jahn
2† 2.06.1791, Opava №212
3† 3.07.1830, Opava №17

Karel baron von Badenfeld majitel statků?
*05.11.1764, Opava №212
†14.04.1842 Wien I, pohřben v kapli sv. Rocha
ve Fúlsku
= Katerina, roz. von Hauer
†20.04.1855, Wien I

Emanuel rytíř von Badenfeld majitel statků?
*02.06.1781, Opava №12
†04.09.1819, Opava №402
1= 18.05.1807, Opava
2= 1812, Halč
1. Theresia, roz. von Beer
2. Josepha, roz. von Hillerbrand
1. 20.10.1811, Opava №402 2. †19.12.1845
Wien

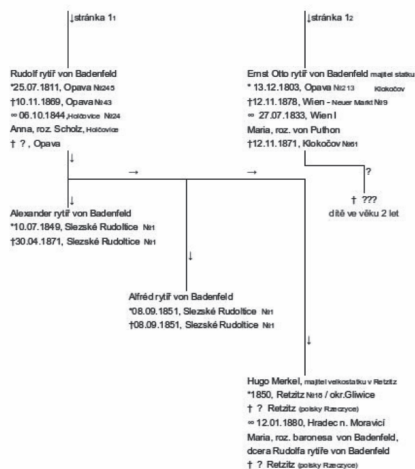
Josef rytíř von Badenfeld majitel statků?
* 13.03.1776, Opava №212
† 22.2.1844, Opava
=07.06.1807, Opava №101
Theresia, roz. Wenzelides
† ?, Opava

Franz rytíř von Badenfeld majitel statků
*22.02.1767, Opava №212
†03.07.1829, Opava №213
=16.01.1803, Opava
Anna, roz. Helvetia, Opava
† 24.12.1842, Javomík

|stránka 21

|stránka 22

Stránka 1

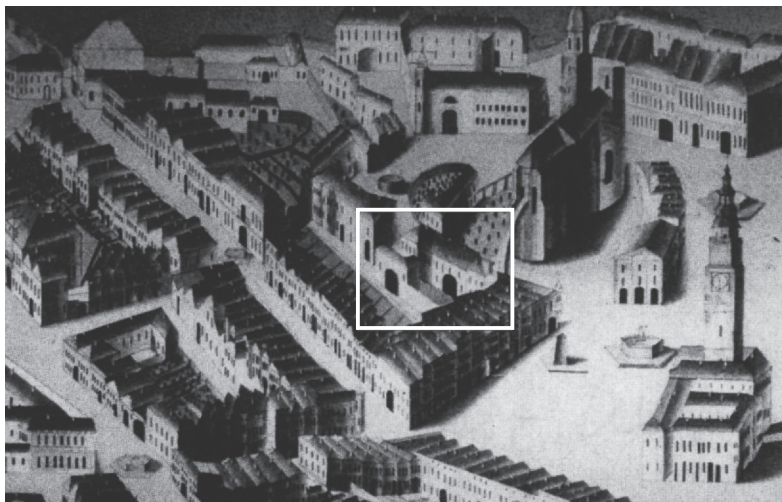

Poznámky:

1. Při čtení rodu označených modrým písmem, jsou pohřbeni v rodinné hrobce v Klokočově.
2. Panství na Obořlátsku: Rosswald (Slezské Rudolice), Fullstein (Fulstien), Ober u. Nieder Paulowitz (horní a dolní Povelice) a Hilensdorf (Hořovice).
3. Použití znak „?“, označuje údaje, které se nepodařilo dohledat.

Stránka 2

Jejich bližší osobní údaje, včetně informací o jejich příbuzných jsou v přiloženém rodokmenu. Nelze si nevšimnout, že většina členů rodiny von Badenfeld se narodila, po případě i zemřela v měšťanském domě číslo popisné № 212 (№ 213) na Horním náměstí.¹¹ Tento opavský dům si Badenfeldové zvolili za své městské sídlo a můžeme předpokládat, že budovu, která dříve sloužila jako sirotčinec, přestavěli pro potřeby pohodlného bydlení. Zmínka o tom, že se s přestavbou začalo ihned, jakmile dům Karel Anton von Badenfeld získal, je z roku 1790. V roce 1825 byl dům v pozemkové knize města Opavy zapsán jako svobodný stavovský dům. Byl patrový a měl dva sklepy, v přízemí dva pokoje, dvě komory, tři klenuté kvelby, kuchyň a v 1. patře 13 pokojů. Majitelem domu byl Karel Josef baron von Badenfeld. Jak přestavěná budova vypadala, můžeme vidět z hypotetické rekonstrukce vzhledu domu od Ing. arch. Vlastimila Krčmáře. Větší počet místností dokládá, že v roce 1825 byl dům již zcela adaptován pro potřeby bydlení. Počet místností v přízemí je menší než v patře a je pravděpodobné, že dva pokoje mohly být poměrně velké a sloužily jako salony nebo haly. V roce 1842 Karel Josef baron von Badenfeld zemřel a dům zdědila vdova Kateřina, rozená von Hauer. Ta ho převedla na svého syna Wilhelma. 14. února roku 1843 prodal Wilhelm von Badenfeld - zemský hejtman, dům svému bratrovi Eduardovi von Badenfeld. A Eduard von Badenfeld ho roku 1848 daroval své manželce Adelheid, která ho ještě 3. listopadu téhož roku prodala Karolíně Meinert, rozené von Balzberg.¹²

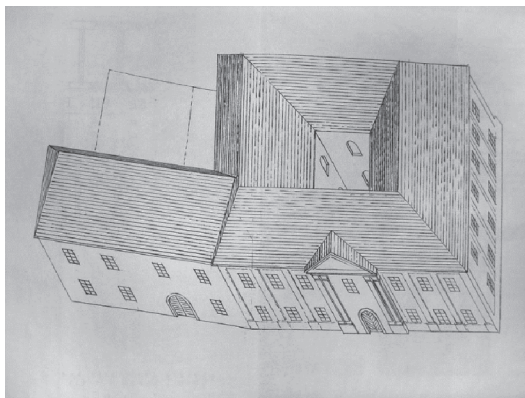
Opava 1829. Badenfeldovský dům na vedutě G. Fritsche, o.s. Za Opavu – Mgr. Romana Rosová

11 Dnes je na jeho místě obchodní centrum „Slezanka“.

12 Při popisu historie Badenfeldovského domu bylo využito pramenu o.s. Za Opavu - autorky Mgr. Romany Rosové.

Sledujme dále dvě rodiny Badenfeldů, pohřbené v klokočovské hrobce. Nejdříve rodinu Rudolfa rytíře von Badenfeld, který se narodil roku 1811 v Ostrožní ulici v domě číslo popisné № 245 (dnes Popská ulice 1). V roce 1844 se, ve svých 35 letech, oženil v holčovickém kostele s 21letou Annou - dcerou stavitelského mistra Johanna Scholze z Holčovic (Hillersdorf) a Josefy Proske, dcery dědičného rychtáře z nedalekého Vina (Weine).

Rudolf von Badenfeld zemřel v Opavě roku 1869 v domě číslo popisné № 43 (dnes Solná ulice 11) na arteriosklerózu mozkových cév. Podle úředního zápisu měl být pohřben na starém opavském městském hřbitově. Se svou ženou Annou měl 3 děti:

Hypotetická rekonstrukce vzhledu domu po Badenfeldovské přestavbě. Autor Ing. arch. Vlastimil Krčmář

Alexandra rytíře von Badenfeld, narozeného na zámku ve Slezských Rudolticích v roce 1849, který zde zemřel 30. dubna 1871 na plicní tuberkulózu. Úřední zápis uvádí, že jeho pohřeb proběhl 3. května na městském hřbitově v Opavě?¹⁴

Alfréda von Badenfeld, zemřelého v roce 1851 při předčasném porodu na zámku ve Slezských Rudolticích a pravděpodobně zde i pohřbeného do rodinné hrobky.

Marii baronesu von Badenfeld,¹⁵ provdanou v 18 letech roku 1880 v Hradci nad Moravicí za 20letého Hugo Merkela, majitele velkostatku v Retzitz (dnes Rzecznice, okr. Gliwice v Polsku).

13 *Datum a místo úmrtí Anny von Badenfeld, rozené Scholz se nám i přes velké úsilí nepodařilo zjistit. Domníváme se, že odešla se svou dcerou Marií Merkel, rozenou baronesou von Badenfeld po jejím sňatku s Hugo Merkelem roku 1880 do jejího nového domova - obce Rzecznice v dnešním Polsku. K úmrtími matrikám obce Rzecznice bohužel nemáme přístup.*

14 *Ve staré pohřební knize Opavy jsme zápis o pohřbu Rudolfa i Alexandra von Badenfeld nenašli. Možná to byla jistá nepřesnost v úředním zápisu, kdy matriční úředník Slezských Rudoltic nerozlišoval mezi městem Opavou a nedalekou obcí Klokočov v okrese Opava, kde byli oba ve skutečnosti pohřbeni.*

15 *Maria Merkel, rozená baronesa von Badenfeld byla poslední majitelkou klokočovského panství (1881 – 1894). Po prodeji panství roku 1894 vlastnila až do roku 1896 budovu № 62 v panském dvoře, pravděpodobně k bydlení při návštěvách rodinné hrobky - místa posledního odpočinku svého otce a bratrů. Dům № 62 mohla prodat i z důvodu úmrtí své matky Anny von Badenfeld, rozené Scholz.*

Jako druhou rodinu uvádíme rodinu majitele panství v letech 1830 až 1873 - Ernesta Otty von Badenfeld, který se narodil roku 1803 v Opavě na Horním náměstí v domě číslo popisné № 213 (dnes obchodní středisko Slezanka). V roce 1833 se ve 29 letech oženil ve Vídni I, čtvrt' „Innere Stadt“-Freyung v bazilice „Panny Marie pro Skoty“¹⁶ s 22letou Mariou, rozenou von Puthon. Oddával je první farář baziliky Edmund Jötz, za svědky jim byl strýc Karl Josef baron von Badenfeld a Johann Baptista von Puthon, velkopodnikatel a majitel první mechanické

Wien, Innere Stadt, Freyung, 2016. Pohled na baziliku „Panny Marie pro Skoty“, www.wien.gv.at

přádelny bavlny v dolnorakouském Teesdorfu. Ernst Otta bydlel v době sňatku ve Vídni II, čtvrt' Leopoldstadt a Maria ve Vídni I., nedaleko baziliky na ulici Renngasse. Maria von Puthon pocházela z významné rodiny vídeňských bankéřů - její otec Karl von Puthon (1780 – 1863) byl bankéřem a velkoobchodníkem. Matka Apollonia, rozená von Badenthal (1783 – 1818) pocházela ze starobylého rodu - jejím otcem byl baron Johann Nepomuk Julier von Badenthal a matkou baronka Anna, rozena von der Mark. Maria von Badenfeld, rozená von Puthon, zemřela na vodnatelnost 12. listopadu roku 1871 na zámku klokočovského panství № 61. Do rodinné hrobky v kostele sv. Ondřeje byla pohřbena 15. listopadu 1871. Pak již vdovec Ernst Otta rytíř von Badenfeld pobýval většinu času ve Vídni a nakonec v roce 1873 klokočovské panství prodal Gottliebovi Haase von Buchstein. Zemřel 12. listopadu roku 1878, v 81 letech ve svém domě Wien I - Innere Stadt, Neuer Markt № 9 na akutní zánět průdušnice. Poslední rozloučení rodiny se zemřelým proběhlo 13. listopadu ve Vídni v Augustiniánském kostele

Wien, Innere Stadt, Augustinerstrasse № 3, Augustiánský kostel – exteriér, www.wien.gv.at

a 16. listopadu byl farářem Franzem C. Horákem pohřben v Klokočově do rodinné hrobky, vedle své manželky Marie von Badenfeld.

V dětské rakvi, uložené v rodinné hrobce, bylo podle Wilhelma Schnörcha¹⁷ pochováno dítě Ernesta Otty a Anny von Badenfeld.¹⁸ Přesto, že jsme provedli spoustu šetření,¹⁹ úmrtí žádného dítěte přicházejícího v úvahu, jsme v úředních dokumentech neobjevili. Podle dostupných informací z klokočovské hrobky²⁰ se mohlo jednat o 2 až 4leté dítě neznámého pohlaví.²¹

7. února roku 1896 skončila prodejem klokočovského domu № 62 Johannu hraběti Plater von Bröelovi 93letá přítomnost Badenfeldů na Klokočově. Zůstalo po nich funkční panství s podpůrným průmyslem, na což mohli úspěšně navazovat jeho noví majitelé, a také památné místo v kostele sv. Ondřeje – rodinná hrobka. I v jejich případě se však opakovala netypická a v protoindustriálním období socio-profesní kariéra raných podnikatelů. Bohatství a prestiž - tři generace a dost.

Závěrem bych chtěl poděkovat osobám, které přispěly svým dílem k výsledku zde popsání bádání. Jsou to: Pavel Kučerka – pečovatel o hrobku Badenfeldů v Klokočově, Mgr. Romana Rosová z Národního památkového úřadu v Ostravě, PhDr. Jaroslav Zezulčík - kastelán na zámku v Kuníně, PhDr. Inna Mateiciucová – archeolog Masarykovy university Brno, MUDr. František Navrátil - stomatolog v Odrách a v neposlední řadě i Ing. Petr Lelek - jednatel Historicko-vlastivědného spolku Odry.

17 Schnörch, W.: Die Kirche in Gross-Glockersdorf. Troppauer Heimatchronik 1959, s. 114-115.

18 Schnörch zřejmě neměl dostatečné informace o této události, protože neuvedl jméno dítěte a jako matku určil nesprávně - Annu von Badenfeld. To ale bylo jméno manželky Rudolfa von Badenfeld, bratrance Ernesta Otty von Badenfeld.

19 Šetření jsme provedli v rodných a úmrtních matrikách sídel Badenfeldů ve Slezsku a ve farních kostelech Wien I- Innere Stadt (Vnitřní město) i v sousedních vídeňských okresech.

20 Velikost dětské rakve a vývoj chrupu dítěte.

21 Pokud se při dalším bádání nedozvíme více o soukromém životě Ernesta Otty a Marie von Badenfeld, nebudeme pravděpodobně schopni uvedené dítě identifikovat.

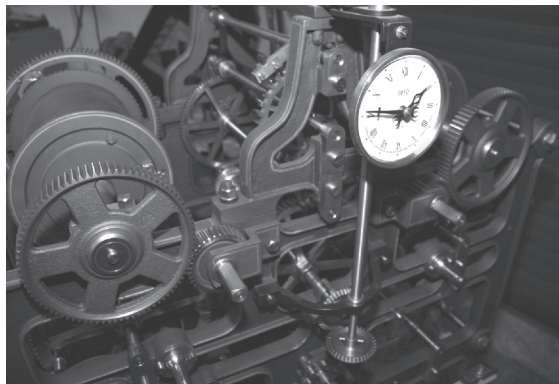
Použité prameny:

- Schnörch, W.: *Die Kirche in Gross-Glockersdorf. Troppauer Heimatchronik* 1959, s. 114-115.
- Gross-Glockersdorf. *Troppauer Heimatchronik* 1960, s. 68, 117.
- Kronika obce Klokočov (1933). SOkA Opava, AO Klokočov, inv. č. 3.
- Ens, F.: *Das Oppaland oder der Troppauer Kreis. Wien 1835-1837.*
- Schematismus der k.k.mähr. Schles. Gessellschaft zur Beförderung des Ackerbaues der Natur u. Landeskunde. Brün 1815.
- Der Grossgrundbesitz und die Naturalproduction von Mähren und Oest.Schlesien. Brün 1815.
- Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Österreich – Schlesien. Heft 3, 8 Jahrgang, 1913.
- Städtischen Museum Troppau.
- Pozemková kniha katastr obce Klokočova - № 61, číslo knihovní vložky 110. Katastrální úřad Opava.
- Pozemková kniha katastr obce Klokočova - № 62, číslo knihovní vložky 78. Katastrální úřad Opava.
- Pozemková kniha katastr obce Klokočova - zábor, číslo knihovní vložky 79. Katastrální úřad Opava.
- Popis hranic velkostatku Klokočov při jeho převodu na Karla z Badenfeldu (1804). ZA Opava, velkostatek Klokočov, inv. č. 16, karton 1, sign AII-1.
- Smlouva mezi poddanými s Klokočůvkou a velkostatkem Klokočov z roku 1815-1816. ZA Opava, velkostatek Klokočov, inv. č. 17, karton 1, sign AII-1.
- Pozůstalostní spisy panství Klokočov, 1826-1831. ZA Opava, inv. č. 18, karton 5, č. pom. 689, NAD 513.
- Pozůstalostní spisy panství Klokočov, 1838-1843. ZA Opava, inv. č. 18, karton 8, č. pom. 689, NAD 513.
- Bayer J.: *Topographisches Handbuch vom Mährisch – Schlesischen Gouvernement* Svazek 2. Brün 1817.
- Neholer Christa: *Puthon history - informativ* 9. Wien, *Simmeringer Hauptstrasse* 101, 2000.
- Myška, M.: *Měšťák šlechticem. Příklad opavského manufakturisty Karla Antona Czeike z Badenfeldu.* In: *Člověk na Moravě ve 2. polovině 18. století.* Str. 279-291, Brno 2008.
- Rosová, R.: *Bývalý Mariánský ústav na Rybím trhu v Opavě, o.s. Za Opavu.* Opava 2008.
- Rosová, R.: *Popis kostela sv. Ondřeje v Klokočově - kulturní památka Ministerstva kultury České republiky* 2007.
- Kupní smlouva mezi Marií Merkel, rozenou baronesou von Badenfeld a Antonem Fischerem z Klokočova, № 36. Maria Merkel prodává parcely 195/1, 195/2, 195/3 a 197. Vítkov, 18. dubna 1890 (v němčině).
- Archiv Pavla Kučerky.
- Hlavní pozemková kniha Klokočov, inv. č. 3, sign. A12-3, 1839 – 1880. ZA Opava.
- Gruntovní pozemková kniha Klokočov, inv. č. 2, sign. A12-2, 1827 – 1877. ZA Opava.
- Gruntovní pozemková kniha Klokočov, inv. č. 1, sign. A12-1, 1761 – 1880. ZA Opava.
- Opava, registr zesnulých 1826 - 1835. Archiv Opavy, inv. č. 432, ZA Opava.
- Seznam pohřbených na opavském hřbitově 1860-1880. Archiv Opavy, inv. č. 433, ZA Opava.
- Seznam pohřbených dětí 1868-1882. Archiv Opavy, inv. č. 434, ZA Opava.
- Seznam pohřbených na opavském hřbitově mimo obvyklou řadu 1817-1891. Archiv Opavy, inv. č. 436, ZA Opava.
- Rodokmen všech větví rodu von Badenfeld do současnosti. Archiv PhDr. Jaroslava Zezulčíka.
- Úmrtí matrika, inv. č. 8688, sig. Os_IX_25_1819-1886, Slezské Rudoltice. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, inv. č. 2555, sig. Bu_XV_7_1816-1889, Klokočov. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, inv. č. 3307, sig. Jv_II_17_1813-1869, Javorník. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, inv. č. 69, sig. Op_II_21_1785-1835, Opava. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, inv. č. 36, sig. Op_I_34_1862-1883, Opava. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, inv. č. 34, sig. Op_I_33_1784-1829, Opava. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, inv. č. 14, sig. Op_I_14_1730-1812, Opava. ZA Opava.
- Úmrtí matrika, Wien I, Kirche St. Michal, 1842 – Karl Josef von Badenfeld. *Matricula.*
- Úmrtí matrika, Wien I, Kirche St. Stephan, 1855 – Katharina von Badenfeld. *Matricula.*
- Úmrtí matrika, Wien I, Kirche St. Augustin, 1835 – Eduard von Badenfeld. *Matricula.*
- Úmrtí matrika, inv. č. 71, sig. Op_I_23_1836-1846, Opava. ZA Opava.
- Oddací matrika, inv. č. 31, sig. Op_I_30_1771-1833, Opava. ZA Opava.
- Oddací matrika, inv. č. 8585, sig. Hr_I_19_1855-1913, Hradec n. Moravici. ZA Opava.
- Oddací matrika, inv. č. 29, sig. Op_I_28_1766-1821, Opava. ZA Opava.
- Oddací matrika, inv. č. 928, sig. Kr_VIII_8_1784-1869, Holčovice. ZA Opava.
- Oddací matrika, Wien I, Kirche St. Stephan, 1855 – Katharina von Badenfeld. *Matricula.*
- Oddací matrika, Wien I, bazilika „Lieben Frau bei den Schotten“, 1833 – Ernst von Badenfeld u. Maria von Puthon. *Matricula.*
- Rodná matrika, Wien I, bazilika „Lieben Frau bei den Schotten“, 1810 - Maria von Puthon. *Matricula.*
- Rodná matrika, Wien I, bazilika „Lieben Frau bei den Schotten“, 1811 - Johann von Puthon. *Matricula.*
- Rodná matrika, inv. č. 15, sig. Op_I_15_1766-1808, Opava. ZA Opava.
- Rodná matrika, inv. č. 49, sig. Op_II_1_1785-1820, Opava. ZA Opava.
- Rodná matrika, inv. č. 6, sig. Op_I_6_1730-1765, Opava. ZA Opava.
- Rodná matrika, inv. č. 925, sig. Kr_VIII_5_1808-1829, Holčovice. ZA Opava.
- Rodná matrika, inv. č. 3307, sig. Jv_II_17_1813-1869, Javorník-město. ZA Opava.
- de.rodovid.org/wk/Person:828943
- <http://www.stadt-wien.at>
- www.vitkov.info/turistika/mobilni-turisticky-pruvodce
- www.slezskerudoltice.cz

REKONSTRUKCE HODINOVÉHO STROJE POTŠTÁT 2016

Historie potštátských hodin

Aleš Peroutka, Oldřichov

Pohled na kompletní hodinový stroj v dílně zhotovitele.

Město Potštát je poprvé vzpomínané v roce 1318 v rukopise Závěš z Potštátu, v listině dokládající prodej pozemků v Kojetíně. Rok 1318 není zcela jistý, protože pisatel nedatoval tuto kupní smlouvu zcela jednoznačně. Další listiny, z ruky pisatele, jsou již spolehlivě datovány a signovány k roku 1322. Nicméně v tuto dobu se objevovaly první hodinové stroje jak ve Francii, Anglii a v Německu. Potštát pravděpodobně hodinový stroj ještě neměl.

Na fotografii města z roku 1855, která je pravděpodobně jediná a první fotografie města svého druhu a data, je již vidět hodinová věž na náměstí. Byla přistavěna k městskému pivovaru, jenž stál na náměstí v místě nynější kašny. Fotografie potvrzuje, že věž je osazena ciferníky. To znamená, že již v roce 1855 byla věž vybavena hodinami. O jejich původu ani osudu se autorovi nepodařilo nic zjistit.

Dobová fotografie města Potštátu z doby kolem roku 1855 s vyobrazením hodinové věže.

Pojďme se věnovat hodinám, o nichž se ví docela dost podrobností, a které byly rekonstruovány.

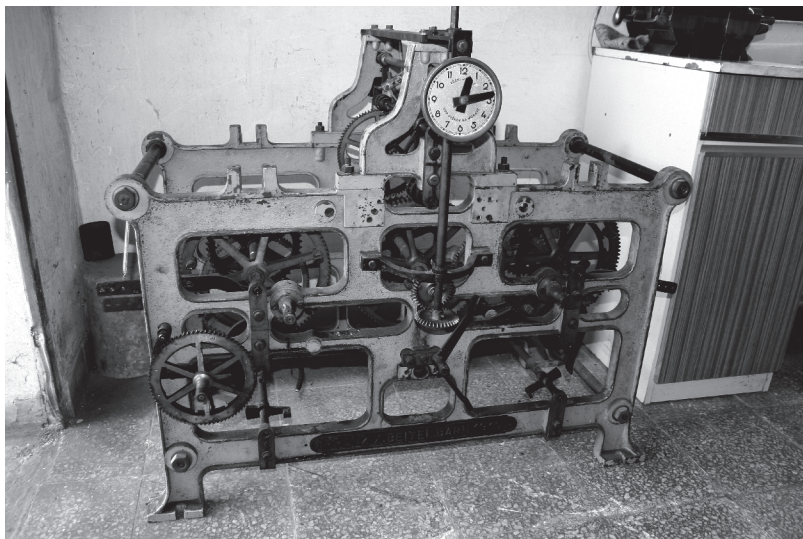
Hodiny byly osazeny na věž v roce 1910, pravděpodobně výrobní firmou z Moravského Berouna - Franz Xaver Baitel. Tento výrobce hodin nebyl v daném regionu zdaleka jediný, kdo vyráběl věžní hodinové stroje. Potštátský stroj byl na svoji dobu velmi moderní, vyrobený již pokročilým způsobem strojního obrábění. To znamená soustružením a frézováním. Z konstrukce stroje je vidět též postupující normalizace a unifikace ve strojírenství. V anglosaském prostředí bývaly tenkrát používány výlučně palcové míry. Až později, právě kolem roku 1900, přešlo strojírenství v Evropě postupně na míry metrické. Toto je možné pozorovat na potštátském hodinovém stroji z roku 1910. Hřídele, závity a šrouby jsou v palcových mírách, zatímco materiál, z něhož byly vyráběny hlavy šroubů, má metrické rozměry. Ozubená kola jsou frézována v modulu palcovém /Diametral pitch, což je palcový rozměr modulu čísla π /. Není jisté, jak byla kola vyráběna, zda postupným frézováním zub po zubu dělicím způsobem na běžné horizontální frézce, nebo odvalovacím způsobem na frézce odvalovací šnekovou frézou společně všechny zuby najednou.

Srdcem hodin je krokový mechanismus. Ten určuje, jak přesné hodiny budou. Na těchto hodinách je použitý anglický klidový krok George Grahama, který vylepšil německý hodinář Leonhard. Protože krokové kolo nekoná zpětný pohyb při běhu kyvadla zpět, proto se nazývá Leonhardův klidový krok. To má spoustu výhod a zvyšuje celkovou přesnost hodin a snižuje jejich opotřebení. Materiál velkých ozubených kol je z tradiční hodinářské mosazi, s přídavkem cínu. Takže něco mezi mosazí a bronzem. Malá ozubená kola /pastorky/ jsou tvořena mosaznými bočnicemi s dírkami, do nichž jsou vloženy cévky. Ty tvoří jednotlivé zuby kola a jsou vyrobeny z kalených tyčinek malého průměru /lucernové ozubení/. Hřídele jsou vyrobeny z tažené oceli vyšší pevnosti. Bočnice stroje jsou odlity ze šedé litiny, běžně používané na lože obráběcích strojů tehdejší doby. Je zajímavé, že obě čela, jak zadní tak přední, jsou stejného tvaru. Tím se výroba značně zjednodušila, protože byl potřeba jen jeden model k výrobě odlitku. Některé nálitky na kostře stroje jsou nevyužity, ale to svědčí o promyšlenosti modelu i pro jiné druhy hodinových strojů.

Hodinový stroj byl poháněn třemi lanovými bubny s návinem lana na běh hodin. Jeden cyklus byl osm dnů. Bicí bubny měly dvojnásobný běh a závaží bylo zavěšeno na kladce volné. Chod hodin zajišťovalo závaží cca 65 kg, zatímco bití cca 150 kg.

Z hodinové věže byl stroj snesen někdy v roce /1988?/ a nahrazen přijímačem signálu DCF 77 z Mainflingenu Německo. Tento vysílač pokrývá svým časovým signálem oblast Evropy v okruhu cca 2000 km výkonem 50 kW.

Hodinový stroj Franz Xaver Baitel Bärn. 1910

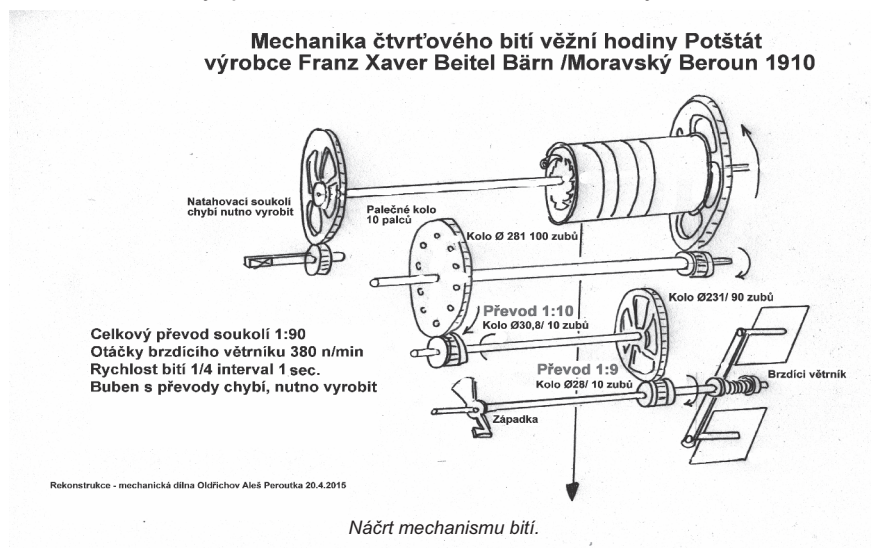
Torzo hodinového stroje v dílně zhotovitele v Oldřichově v květnu 2015, původní stav.

O konstrukci a umístění stroje je již zmínka v předchozí kapitole.

Stroj byl snesen z věže a umístěn na chodbě zámku v Potštátě a poté v horní místnosti v expozici muzea. Tam byl uložen v takovém stavu, v jakém skončil svoji letitou službu na věži. Mezi rokem 1910 a definitivním snesením z věže byl ještě odvezen na rekonstrukci do OPP Vyškov. Byla provedena oprava a předělán na automatický pohon. Tehdy byly ze stroje demontovány všechny tři pohonové bubny s ložisky a ozubenými koly a nahrazeny dalšími stupni pohonu na hřídeli řetězovými koly, na článkový řetěz 3/8". Ten měl v nekonečné smyčce pohánět stroj automaticky, bez zásahu obsluhy elektromotorem. V tomto žalostném stavu a s chybějícími částmi byl stroj předán do opravy k celkové rekonstrukci v dubnu 2015.

- 1/ Celková rekonstrukce s výrobou chybějících dílů trvala 10 měsíců.
- 2/ Přitom bylo odpracováno 378 hodin.
- 3/ Vstupní materiál, který bylo třeba zakoupit ke zpracování dílů, stál 22.515,- Kč.
- 4/ Technická dokumentace ke stroji a chybějícím dílům byla dokončena 12. 7. 2016.
- 5/ Stroj byl převezen na Městský úřad v Potštátě a umístěn v muzeu zámku dne 8. 7. 2016.
- 6/ Stroj je složen z 522 kusů součástí. Viz rozpis v závěru publikace.
- 7/ Váha hodinového stroje je 227 kg.
- 8/ Doprovodné video natočeno průběžně při rekonstrukci stroje v dílně v Oldřichově.
- 9/ CD s fotodokumentací dokončeno 8. 7. 2016 je součástí této práce.
- 10/ Rekonstrukci provedl Aleš Peroutka a dokončil 2. 7. 2016.

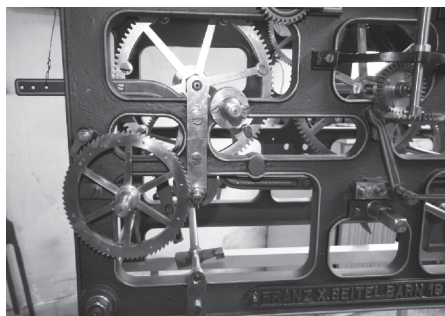
za 3600 sekund, což je za 1 hodinu. Na této hřídeli je nasazena čtyřboká vačka k ovládání čtvrtového bití, vždy po 15 minutách chodu. Tato je pevně spojena s úhlovým ozubeným kolem přes spojku, kterou lze nastavovat ciferníkové ručky při seřizování hodin. Na svislé vývodové hřídeli do

rozvodky nad strojem je ještě vsazen malý kontrolní ciferník. Převod mezi ručkovou hřídelí a bubnem je 1:3,75. Buben se tedy otočí 1x za 3,3/4 hodiny. Tím se z bubnu odvine 63 cm lana. Lanový buben je umístěn v dolní části kostry hodin uprostřed, s přímým nátahem přes vyčnívající hřídel, zakončený čtyřhranem. Kyvadlo sestává z dřevěné smrkové latě, v dolní části rozdvojené a vsunuté do litinové čočky o váze 10 kg. Dolní část kyvadla je zakončena seřizovacím šroubem. Kyvadlo visí na bezzátrátovém ložisku z ocelových planžet.

2/ Bicí mechanismus

Hodiny mají dva téměř stejné mechanismy bití. Čtvrtové bití na pravé straně stroje sestává z pohonového bubnu s převodem 1:3,75 na palečné kolo se závěrkou. Tato v pořadí druhá hřídel má naklínováno na kole celkem 10 nárážek, neboli palců, které ovládají páku bití zvonu. Z vnitřní strany tohoto kola je kruh se zářezy, tzv. závěrka, která určuje, kolikrát bude zvon odbíjet. Dále je toto kolo spojeno pastorkem v převodu 1:10 s předlohou hřídelí a dále v převodu 1:9 s hřídelí větrníku a zarážky. Zarážka slouží k zastavení bití, když páka zapadne do zářezu závěrky a tím ukončí odbíjení. Na konci této hřídele mimo rám stroje je upevněn větrník s dvěma lopatkami a pérovou spojkou k brzdění a stabilizaci otáček hřídele a tím k zajištění rovnoměrnosti odbíjení.

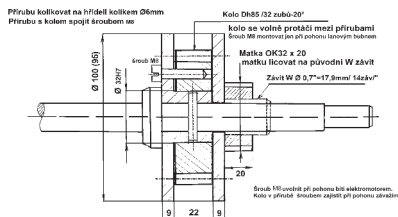
Závěrkové kolo velkého bití.

Celé bití má stejný mechanismus, jen s tím rozdílem, že na předlohové hřídeli je vačka, která se otáčí s každým odbitím zvonu jednou dokola. Tím posune o jeden zub rohatku na vnějším závěrkovém kole a určí, kolikrát bude ještě zvon odbíjet. Vnější závěrkové kolo je řešeno jinak než u čtvrtového bití, poněvadž zajišťuje celkem 78 úderů za 12 hodin. To je $1+2+3+4+5...+10+11+12 = 78$

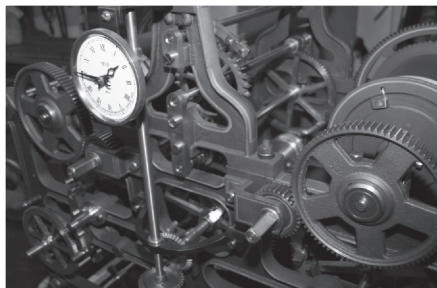
úderů. Vše ostatní je stejné, včetně větrníku v zadní části kostry stroje. Větrník je osazen třecí spojkou, která je přitlačována pružinou a těsněná koženými podložkami. Je to proto, aby při zastavení se mohla vrtule v klidu dotočit a nedocházelo k mechanickým rázům na západkový mechanismus. Lanový buben je natahován klikou přes ozubený převod kvůli dvojnásobnému návinu lana a větší hmotnosti závaží. Převod obou lanových bubnů je téměř stejný, jen s tím rozdílem, že osová vzdálenost hodinového bití je 139,7 mm, a proto kolo pastorku má 38 zubů, zatím co kolo pastorku čtvrtového má jen 34 zubů. Jinak kola bubnových hřídelí mají stejný počet zubů, tj. 86 a byla vyrobena na odvalovací frézce na jedno upnutí společně. Modul všech vyráběných kol byl spočítán na jednotný rozměr modulu $2,5/20^\circ$ a úhel záběru.

3/ Výroba ozubených kol:

Jak již bylo zmíněno na začátku Franz X. Baitel používal tehdy běžné prostředky výroby v palcových mírách. Tomu bylo podřízeno ve výrobní dílně vše, co bylo jako nástroje po ruce. Tedy frézy na ozubení. Ať už frézy kotoučové pro výrobu jednotlivých zubů, nebo frézy šnekové, pro použití v odvalovacím principu výroby. Poněvadž soukolí zapadalo do tzv. cévkových, nebo lucernových pastorků, musela by být použita soustava výrobních nástrojů jednak v Diametral pitch, ale současně to bylo ozubení

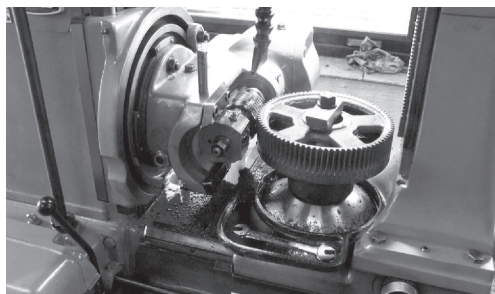

Rekonstrukce hodin: mechanická dílna Oldřicha Abla Poruba 5.8.2015
Výrobce hodinového stroje: Franz Xaver Baitel Bism. Měnový Benzen 1910

Technický výkres volnoběžného kola.

Převody natahování bití

*Výroba ozubených kol náťahu na odvalovací frézce
v dílně zhotovitele.*

cykloidní, které zaručovalo poměrně klidný a bezztrátový chod soukolí. Cykloidní ozubení bylo používáno mnoho staletí v hodinářství jako jediný profil zubů. Žel, žijeme v třetím tisíciletí a tyto frézy již nejsou dostupné. Naštěstí se nejedná o zásadní změnu ozubení celých hodin, ale jen to, co bylo třeba doplnit na pohonových bubnech. Snad

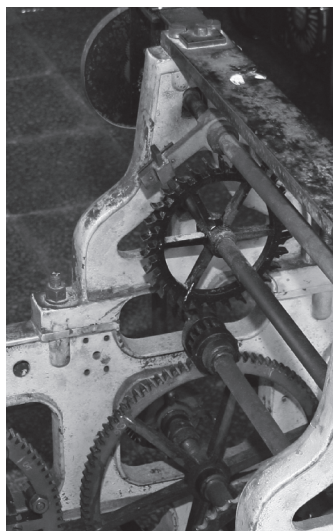
to nebude příštími generacemi považováno za diletantství a šlendriánství při restauraci těchto hodin. Autor použil to, co mu bylo umožněno na výrobu kol použít, a sice modulové frézy s evolventním profilem a záběrem zubů 20° , konkrétně se jedná o tzv. odvalování kružnice po kružnici, tedy po evolventě.

Na výkrese je znázorněno řešení pastorku zabírajícího s kolem bubnovým. Jak je vidět, ocelové kolo je vloženo mezi dvě bočnice z mosazi jako kolo cévkové. To částečně vizuálně simuluje původní stav, ale má to ještě jeden konstrukční smysl. Hodiny totiž mají být vystaveny v muzeu potštátského zámku, kde původní myšlenka byla uvést hodiny do chodu trvale. Poněvadž není možno z hlediska výškových poměrů hodiny provozovat na závaží, bylo rozhodnuto k pohonu použít elektromotor, který by udržoval hodiny v chodu, a přitom by vizuálně vypadaly jako poháněné závažím. Aby bylo možné tohoto cíle dosáhnout, bylo nutné uvolnit spojení soukolí bubnu s hodinami. Toho je možné dosáhnout uvolněním právě zmíněného pastorku na druhé hřídeli. Tím, že se mezi bočnicemi pastorek volně protáčí v situaci, kdy hodiny pohání elektromotor, může vše pracovat jako na závaží. Pokud má závaží pohánět kola svojí vahou, dá se pastorek spojit s bubnovým soukolím našroubováním spojkového šroubu M8 v bočnici. Opticky toto řešení neruší vzhled a vše vypadá tak, jak má být. Na fotografii je vidět násobný převod při natahování závaží bití z důvodu jeho váhy.

Oprava krokového kola:

Jak již bylo naznačeno, krokové kolo je důležitá součást stroje a rozhodující skupina určující přesnost chodu. Z toho důvodu byla tomuto místu věnována maximální pozornost. Krokové kolo tvoří spolu s kotvou se vsazenými paletami jeden dílec. Toto uspořádání se jmenuje Leonhardův klidový krok. Krokové kolo s kotvou je umístěno na vrchní straně kostry stroje a spojeno s kyvadlem smrkovou latí s posuvníkem a litinovou čočkou. Kyvadlo má délku 984 mm a celková délka latě je 1020 mm. Poloha litinové čočky určuje délku kyvu a časový interval. K tomu, aby se mohlo nekonečně

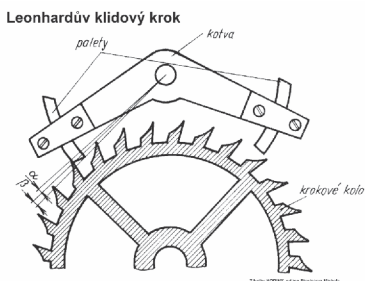
dlouho kývat, potřebuje tzv. popudovou sílu, která ho udržuje v pohybu. Tu zajišťují ocelové palety, jež jsou vsazeny do ramene kotvy. Z výkresu je patrné, že palety mají zkosený tvar v dotyku s krokovým kolem. Při každém

Krokové kolo s kotvou v původní přejaté podobě.

kyvu prochází zub krokového kola po paletě a po její šikmé ploše a předává kyvadlu popudovou sílu k dalšímu kyvu. To se odehrává na obou stranách kotvy. Protože obě palety jsou v půlkruhu k mechanice kotvy, nedochází k zpětnému kyvu krokového kola. Proto Leonhardův klidový krok. Toto řešení snižuje opotřebení i pasivní odpory stroje. Protože krokové kolo je takto přebíráno zub po zubu kotvou, dochází léty k jeho opotřebení a k nepravidelnosti chodu. Proto bylo přistoupeno k přebroušení krokového kola na brusce v hrotech. Úběr materiálu byl změřen mikrometrem na cca 0,12 mm. Není jisté, zda při opravě v OPP Vyškov tuto korekci dělali, ale na to, jak dlouho kolo pracovalo, nebylo opotřebení velké. Na paletách byl zřetelný zářez od profilu zubů kola cca 0,08 mm. Přebroušením získaly znovu svůj tvar.

Náčrt krokového mechanismu Leonhardova kroku.

Zhotovitel při broušení krokového kola na brusce na plocho.

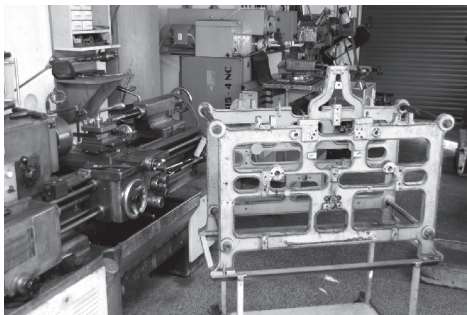

Broušení obvodu krokového kola na brusce na kulato BUA 20.

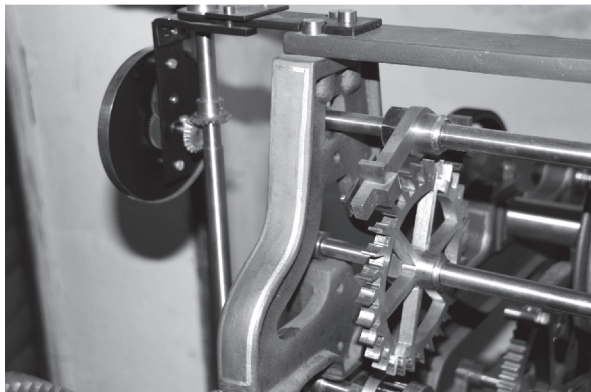
Nátěr a celková montáž:

Litínové díly bylo třeba dostatečně dobře očistit a odrezit. Před nátěrem zkontrolovat závity a vystružit díry pro novou hřídel běhového bubnu. Nátěr byl proveden kovářskou barvou se zlatými linkami na konturách stojanu. Tím byla dodána stroji historická podoba. Při montáži byla sestavena kostra hodin rozpěrami na čtyřech rozích, utažena šrouby a vyjustována tak, aby se nekřížily otvory hřídelových ložisek. Celá konstrukce hodin pak byla upevněna pro lepší manipulaci na pojízdný montážní vozík. Ten byl vyroben na míru a s hodinami dodán po opravě na Potštát.

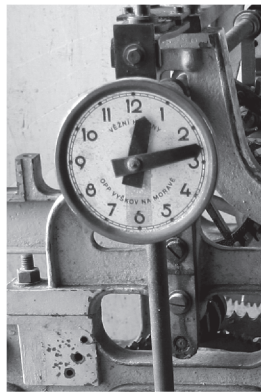
Kostra hodinového stroje má jednotný tvar a tím se celkově zjednodušuje. Některé nálitky nejsou použity, a proto na stroji zůstávají slepé. Jednotlivé hřídele mají vnější montovaná ložiska také z hodinářské mosazi. Dají se lehce odmontovat a hřídel bez problémů vyjmout ze stroje. Všechny ložiskové závity jsou W3/8" jako šrouby s válcovou hlavou a zářezem pro šroubovák.

Stojan a kostra hodin v původním nátěru OPP Vyškov.

Krokové kolo po justáži s kotvou a kontrolním ciferníkem.

Rekonstrukce kontrolního ciferníku a jeho původní stav po zásahu OPP Vyškov.

Kontrolní ciferník.

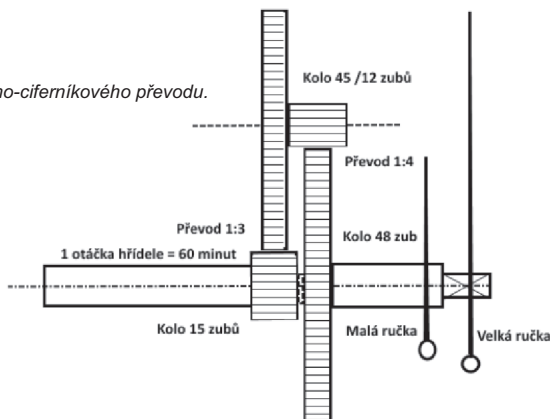
Specifickou prací bylo vyrobení kontrolního ciferníku a ruček. Původní ciferník bylo možné zjistit z fotografie z let kolem r. 1967, kdy autor jako mladý chlapec hodiny na Potštátě opatroval. Proto byla použita stejná grafika jako u původní verze a provedení. Firma OPP Vyškov původní ciferník nahradila, je zachován na fotografiích. Ciferník je nově vyroben fotografickou cestou a doplněn o datum 2016 a textem, kdo stroj renovoval.

Mosazný rámeček byl přeleštěn lešticí pastou a vrácen na původní podklad, který byl pouze zrenovován nátěrem černou barvou.

Mechanický tvar ruček kontrolního ciferníku byl převzat z fotografie z let 1967. Vyrobeny byly frézováním dentální frézou. Pro přesný tvar autor použil ještě k doleštění lešticí gumový kotouček používaný v zubní praxi na leštění zubních korunek. Převod ze svislé hnací hřídele je proveden malými kuželovými koly v převodu 1:1. Dále pak převod na ciferník přes dvojnásobný převod 1:3 a 1:4 = 1:12. To znamená, že když se velká ručka otočí 12x kolem osy, malá jen jednou. Tento převod je použit i ve věžovém ciferníkovém převodu, poněvadž i zde je stejná situace. Nad hodinovým strojem je ještě čtyřstranná rozvodovka na každý směr strany věže. Sestává z kuželových kol sestavených do kompaktního uskupení se svislou hřídelí k hodinovému stroji a čtyř hřídelí pootočených o 90° k ciferníkům.

Náčrtek ručkového-ciferníkového převodu.

Ciferníkový převod 1:12 hodiny Potštát Franc X. Baitel. 1910

Rekonstrukce hodin a technická dokumentace Aleš Peroutka Oldřichov 2015

Dobová fotografie učitele Karla Spáčila z roku 1960 při opravě hodinové věže a jejích ciferníků. Na fotografii zleva Ladislav Novotný, Vladimír Řezníček, Jan Nevima zednický mistr, Karel Mikunda a Milan Fajst.

Závěr.

Hodinový stroj firmy Franz Xaver Baitel BÄRN /Moravský Beroun/ pracoval na potštátské věži od roku 1910 jako další po již zmiňovaném nejmenovaném stroji předešlém. Tento stroj sloužil k měření času nepřetržitě do roku 1988 ?, kdy byl nahrazen elektročasem signálu DCF 77. Tehdy byl stroj snesen z věže a umístěn v zámku jako exemplář muzea v nezměněné podobě. V roce 2015 byl stroj převezen k restauraci do dílny v Oldřichově a proveden průzkum stroje a jeho navrácení do původní podoby. Cílem bylo zachovat pro příští generace dílo starých mistrů Sudet, s jejich technickým umem. Proto bylo rozhodnuto provést opravu a uvedení do původního stavu, poněvadž předělávka hodin firmou OPP Vyškov neměla pro historii regionu Potštátska valnou cenu, v porovnání se stavbou hodin původních.

Epilog.

Nechť toto dílo starých mistrů dlouho slouží k poučení nám i příštím generacím.

AP 2016

VÝKRESOVÁ PŘÍLOHA

KUSOVÝ SOUPIS DÍLŮ HODINOVÉHO STROJE POTŠTÁT Franc Xavier Beitel Běrn 1910

1/ Litinový rám	4ks	šrouby 4 matky 4 podložky 4	16
2/ Matka velká	8ks	podložka velká 8ks rozpěra rámu 4	20
3/ Hřídele			16
4/ Ozubená kola			25
Mezisoučet			77

5/ Kuželová kola	4ks	šrouby 9 matka levá 1 kolík 1	15
6/ Ciferníková kola	4ks		4
7/ Ručičky kontrolního ciferníku	2	matka 1	3
8/ Ciferník	1		1
9/ Rámek ciferníku mosazný	1	ciferník papírový 1	2
10/ Podložka ciferníku	1		1
11/ Ozubený hřídel ruček	2		2
Mezisoučet			28

12/ Ložiska pák	5	čelo ložisek 2, kolík ložisek 2	9
13/ Držák svislé hřídele			5
14/ Spojka výstupní hřídele	1, šroub 2, čep 2, protikus 2, ložisko 2		9
15/ Těleso druhé spojky			1
16/ Páka bití spojovací	2 doraz 1 kolík 3	šroub 1	6
17/ Páka ¼ bití	1 pružina 2		3
18/ Páka západek	5		5
19/ Podložka vnitřní spoj. tyčí rámu			4
Mezisoučet			42

20/ Závěrkové kolo MS	1, obruč ocelová 1,		2
21/ Ložisko závěrkového kola	1, příložka 1		2
22/ Západka	1, šroub 1, kolík 2, čep 1, vačka 1,		6
23/ ložiska MS hřídelí přední	14, šrouby přední 12,		26
24/ Kolík západky	1, pružina západky 1, podložka záp. 1, šroub 2,		5
25/ Ložiska hřídelí zadní			11
26/ Ložiska bubnů	4, příložky horní 4, šrouby 8, matky 8, šroub 12,		36
27/ Ložiska nátahu bití	2, vymezovací vložky 2, podložka 2. šroub 4		10
28/ Ozubená kola nátahu bití			4
29/ Hřídele nátahu	4		4
30/ Klíny nátahu	2		2
Mezisoučet			108

31/ Držák kyvadla spojovací horní 1, šrouby 8,	9
32/ Rohatkové kolo bubnu 3, západka 3, pružina 3, šroub 3, matka 3, kolík 3,	18
33/ Čelo bubnu 3, šroub bubnu 9, matka 9, šroub hřídele 9, hřídel 3,	33
34/ Hřídelová matka 18, čelo kola 17, kolík 17	52
35/ Čelo kola bití MS 6, šroub 6,	12
36/ Palec bití 18, matka 18, narážka palce 2, šroub 2, kolík 4,	44
37/ Západka bití 2, kolík 2	4
38/ Závaží 3, lano 3, šroub svorky 3, příložka 3, šroub MS závaží 3	15
39/ Krokové kolo MS 1, paleta 2, příložka 2, šroub 4, kotva 1, páka kotvy 1	11
40/ Větrník lopatka 4, páka 2, matka 4, čep 4, čep brzdy 4,	18
41/ Kůže 2, podložka 2, čep hřídele 2, kolík 4,	10

Mezisoučet**226**

42/ Kyvadlo lať 1, čocka 1, čep kyvadla 1, matka 1, příčník kyv 1,	5
43/ Okno 1, šroub seřiz. 1, kolečko MS 1, kolík 3,	6
44/ Závěs MS kyv. 1, příložka 1, šroub 2, matka 2, kolík 2,	8
45/ Příložky planžet 4, šrouby 8, planžety 2,	14
46/ Výrobní štítek 1, šrouby 2,	3
47/ Klika natahovací těleso 1, rukojeť 1, čep 1, šroub 2	5

Mezisoučet**41****Součet všech součástí stroje****522**

Na hodinovém stroji bylo odpracováno celkem v období od 15. 4. 2015 - 30. 8. 2015

378 hodin

Vstupní materiál použitý k výrobě dílů nakoupen v ceně

22.515 Kč

Tvorba technické dokumentace ke stroji dokončena 12. 7. 2016

Ilustrační video ke stroji dokončeno

Hodinový stroj byl na Potštát převezen a předán opraven dne 8. června 2016

Končiny dříve a nyní, jak je oslavili letos v Luboměři a ve Spálově

Úvodem několik vět ze vzpomínek Rudolfa Míka, luboměřského písmáka: Před končinami hleděli si lidé natlačit Iněného oleje, aby měli čím pomastit placky v končiny a v postě, aby měli čím omastit zemiňáky. Lahůdkou postní bylo na rendlíčku nebo kastrólu ohřátí dobře oleje a potom oloupané zemiňáky po kousku v oleji máčeti a blafati.

Když přišly končiny, všude bylo veselo. Se zábavami byl dodržován pořádek. V končinovou neděli bývala muzika ve Spálově i v Luboměři. Ve Spálově i na dvou místech. V pondělí bývala muzika jen ve Spálově, v úterý jenom v Luboměři, veřejná pro všechny. V úterý bývala mše svatá o sedmé hodině v Luboměři a po mši začali muzikanti hrát, lidé z kostela jdoucí šli přímo k muzice, obzvláště Heltinová, kteří bývali na tento den u muziky moc veselí. Muzika trvala až do dvanácté hodiny v noci. Když se blížila dvanáctá, přišel hospodský k muzikantům a řekl: „Ešče kúsek, a dost!“ V končiny tančili vesele všichni: svobodní, ženatí, sedláci chalupníci, domkaři, řemeslníci, všichni jako bratři. Ženáčů bývalo více u muziky, než svobodných. Staré robky, které si do tance již netroufaly, seděly doma a modlily se, aby se Pámbu nad lidmi v tuto rozpustilou dobu ráčil smilovati. Po končinách započal půst. Lidé šli na popelec a potom chodili mnozí chlapi ještě celý týden jako otrávení.

Ve Spálově se o průběh končin každoročně stará místní sdružení hasičů. V letošním roce datum padlo na sobotu 25. února 2017. Již od devíti hodin dopoledne po obci chodily dvě skupiny, v každé skupině byl medvěd a doprovázel ho veselý maškarní průvod s hudbou a koňským potahem, který obsadily především děti. Na dolní konec průvod doprovázela spálovská dechovka, na horní konec harmonikář Martin Foltýnek z Hranic. V příštím roce se to změní a dechovka půjde na horní. Muzikanti zahráli před domem sólo pro hospodáře a hospodyni, kteří pak tancovali s „medvědem“ a také s ostatními maškarami. Domáci pak všechny pohostili a uctili kalíškem dobré slivovice. I když po Spálově chodily dvě skupiny, měly se co činit až do pozdních odpoledních hodin a vydržte to, skoro v každé chalupě nabízeli jinou pálenku! Obřad „pochovávaní basy“ se uskutečnil až večer v 18 hodin před hasičskou zbrojnicí. Spálovští si přišli poslechnout smuteční řeč v podání p. Břetislava Šímy, kterou sepsala pí Vladka Šimová. K udržení dobré nálady se podávalo masopustní občerstvení.

Také v Luboměři se v poslední únorovou sobotu před nadcházejícím půstem uskutečnilo vodění medvěda a smažení koblih. Průvod masek byl po vesnici doprovázen koňským povozem, dětmi v maskách a hudbou. Lidé se veselili a užívali si hojnost jídla a pití.

Smažení koblih se již tradičně uskutečnilo na obecním úřadě a akci zorganizovaly místní hasičky. Nasmažilo se přibližně 1200 koblížků, které si mohli lidé zakoupit. Večer uspořádali luboměřští včelaři v Lidovém domě „Včelařský ples“. Asi dvě hodiny před půlnocí proběhlo pochovávaní basy s průvodem masek. Smuteční řeč v podání pana Pavla Květoně byla opravdu povedená a pobavila určitě všechny přítomné. Na plese samozřejmě nechyběla ani bohatá tombola spojená s losováním výher, občerstvení a hudba skupiny Nautilus.

Končiny a pochovávání basy v Luboměři

*Vážená zarmoucená rodino,
vážení občané, věřící či pohané!
Všechny pozůstalé rmoutí smutná zpráva,
v lidovém domě basa se pochovává.*

*Zde leží basa, odchází na věčnosti,
věnujme jí proto trochu pozornosti.
Na věčnou památku, že už s námi není,
toto poslední jí dáme pomodlení:*

*Luboměřské koblížky si ráda koupila i paní Zdenka Čechová
(rozená Ondřejová, *1929)
(foto: Jiří Rossenstein, únor 2017)*

Děkujeme, Baso,

že se myslivců na honu sešlo bohatě, i když nestřelili nic
a zmokli do nitě,

že se čirok a kukuřice urodily, až akciovce stodoly nestačily,

že kdo krade u Podešvů hrnky ze plotu je bohobojný dosti
a nechal tam viset aspoň Svatý Hostýn,

že se loni v obci děti narodilo jako smetí,

že měl na Silvestra Smykač oheň v lese v malíku a hasiči tak jenom
prověřili informační systém a zamrzlou techniku,

za vítání občánků za přítomnosti obecního aparátu, díky níž bude mít
Dituška fotku, i když Míra zapomněl vložit kartu,

že Milanovi zbyly aspoň traktory, když už prodal všechny čtvernohé
potvory,

že skupina Stardance na hasičském plese každoročně s něčím novým
předvede se,

za dětský ples, drakiádu, sáňkování, restaurační den, živý betlém, pivní
festival a další vydařené akce,

že Honzovi Randýskovi prasklou jamku ramenního kloubu řádně
zpracovali místní odborníci, i když to pak museli zachraňovat na sále v
nemocnici,

že se rodina v případě nenadálé nemoci dočká v Luboměři pomoci,

že mi letos od vás přišlo hodně poznámek k věci a nejsou to jenom plané
kecy,

Vysvobod' nás, Baso!

od dluhů a exekucí,
od požáru na horním konci,
od hlodavců v baráku a kun a lišek v kurníku a holubníku,
od vychytralých divočáků,
od aut a motorek na poli, v lese a na louce,
od krtinců na zahradě i na louce a přežraného kůrovce,
od zlámané nohy, pádu ze žebříku a jiných zranění,
od zamrzlé vody a topení,
od běhavky na vánoční svátky,
od věcí zapomenutých v obchodě, pro které se člověk musí vrátit zpátky,
od bláta v zimě a velkého sucha v létě,
od sousedských sporů,
od včelího moru,

*Končinový průvod masek před
Obecním úřadem v Luboměři
(foto: Jiří Rossenstein, únor 2017)*

Baso, vyslyš nás!

aby parkování na obecní komunikaci nebylo pro zásobování obchodu komplikací,
aby psi zůstávali za vrátky a nedělali škodu mezi ovci a jehňátky,
ať se studie na úpravu křižovatky u kostela dále nemnoží nebo to obec finančně položí,
aby si každý svoji sračku držel pod kontrolou a neotíral o zed' v uličce prdel holou,
aby na Vánoce lidičky nevyřezávali z větrolamu jedličky,
aby přednost na křižovatce do Partovic byla jasně daná

a kamion nemusel do příkopy i s traverzama,
aby po včelařské akci na Drahách klobásek v udírně zůstalo dost a
nesežral je přes noc nevtaný host,
aby Lojzovi návštěva klimkovických lázní přišla k duhu
a pustil se zase do práce všeho druhu,
aby holky nechodily s debilama a mladí kluci nechlastali za humnama,
aby Svaťu neohrožoval cestou z hospody kontejner
s flaškama, nebo ho převrátí a skončí s pořezanýma rukama,
ať se vánoční strom letos za autobusem nestydí, a na Silvestra se pod
ním sejde hodně lidí,
ať se napraví trochu, kdo je od Vánoc v lochu,
aby farmě nové brigádnice vydržely aspoň týden nebo ještě více,
aby vítr, mráz ani kroupy nedotkly se Richtrové stodoly
a Cvečkové šopy,
aby David Kotasů šťastně opravil nejen barák u rybníka, ale
i výminek u Stoklasů,
aby Milošovi byl mostek dost široký a zábradlí jako pevná hráz, když se
po zapíjení Karlovy vnučky vrací autem domů lehce pod obraz,
aby si obecní kroniku někdo vzal a s láskou o ni pečoval,
aby se obecní cesty zprůjezdnilly a nové se na nečekaných místech
netvořily,
aby v rukou Horákových bratří sbor dobrovolných hasičů fungoval, jak se
patří,
aby měl každý dostatek dřeva na zimu a pet flašky nedusily dědinu,
ať mě dneska nikdo nezbije a radši
si s maskami čvrtku vypije,

Modleme se

Milá Baso, které v celém světě rovno není,
život pozemský teď bude velké utrpení,
tvůj hlas nám bude chybět v dřině každodenní,
než znovu vstaneš z mrtvých, přijmi pomodlení.

Pochovávání sestry Basy ve Spálově

Vážení přátelé, přítelkyně a přátelata,
po roce se znovu otevírají tato osudová vrata.

Masopust končí a dle starého zvyku,
musíme pochovat basu - která tvrdí muziku.

Dříve, než tento nástroj začnů provrtávat červi,
berte na vědomí, že tento obřad je opravdu jen pro silné nervy.

Vy, co máte útlocitnou duši,
zacpěte si jedno nebo obě uši.

Tož, srdečně vítáme místní i přespolní,
vždyť před Bohem jsme si všichni rovni...

Órémus – hříchy, co zde budou čteny,
jsou i zčásti vymyšleny,
proto doufáme, milí draží, že se nikdo neurazí ...

A proto prosíme basu!

Baso, vyslyš nás !!!!

- Aby konec masopustu byl jasný
a konopí, marjáanka i len krásný
- Ať zdravě rostou třešně i trnečky
a máme co dávat do bečky
- Aby se kůrovci zařadili mezi vyhynulé tvory
a dětem zůstaly zdravě zelené hory - doly
- Aby Evropa nebyla znásilněna a pokořena
a my před Islámisty neklekali na kolena
- Aby dotace na špejchary a kapličky
zvelebily ty naše střediskové vesničky
- Abychom nepotřebovali soudce a právníky
a peníze raději utráceli za spálovský chleba a rohlíky
- Aby poctiví podnikatelé zametli cestu svou
a nepsalí udavačské dopisy na hospodskou

- Aby se obyvatelé kouřícího lesíka nenudili
a na pořádek v JZD i na hřbitově dohlíželi
- Abychom nezapomínali na emeritní učitele,
kteří nás naučili slušně mluvit – bez prdele
- Aby na Hranice jezdilo busů více
a nám smradatá auta negyzdila plíce
- Aby kontejnery žluté, modré i zelené
nebyly žádným plotem rozdělené
- Aby bytelné kostelní lavice
unesly i v roce tři tisíce ty naše zadnice
- Aby spálovské Hruštičky
měly stále usměvavé tvářičky
- Aby se příští mistrovství světa v biatlonu
jelo Mlýnicí, Novým Dvorem – k Heltínovu
- Aby spálovská zásahová jednotka měla auto jak od profíků
a při výjezdu dojela dál než k Baronovu rybníku
- Ať Štěpánská zábava svou prestiž neztratí
a letos na ní hraje Tomáš Klus anebo Kabáti
- Ať snaha místních hasičů dojde svého uznání
minimálně v podobě státního vyznamenání
- Ať se spálovským hasičům daří natolik,
aby příští zájezd mohli uspořádat na Havajské ostrovy
- Ať manželé nejsou líní spolu spát
a na něčínském táboře máme děti aspoň šedesát
- Ať se nových kamen v hasičárně drží vysoká kvalita,
a topí sama i bez obsluhy Neumannova Pepíka
- Ať i napřesrok napadne sněhu dosti
a může se uspořádat sáňkování dětem ku radosti
- Ať koník aj sáně strýca Frantíka
ještě dlouho vozí děti z d'olíka
- Aby ve Spálově nechyběl domácí pivovar
kde by se Ballerův Tisovar čepoval

- Aby Jindřišek byl stále v kondici
a nenechal v klidu žádnou děvčici
- Aby si Květka nohy, ruky nelámala
a jen kvetla a důchodu si užívala
- Abychom i doma zažili erotické romantické drama
a tisíce odstínů šedi prolétlo ložnicemi všema
- Ať nad námi svatý Floriánek ochrannou ruku drží
a čeká nás rok bez požárů, povodní a ničivých bouří
- Abychom se měli rádi a věřili na zázraky,
vždyť všichni natáhneme brka nakonec taky

Vysvobod' nás, Baso !!!

- od trpajzlíka, co jedno přání splní
- od ženských, bůčku a jiných pokušení
- od Babišova e-e-t
od chciplého kuřete
- od každé chřipky – i té ptačí
od Ukrajinců, co nám tu pytláčí
- od restaurací zahulených
od Spálováků nametených
- od zatuchlého smradu z hradu
od vybitých kurníků a prázdného hradu
- od žertování Ovčáčka-čtveráčka
od mlsání španělského slimáčka
- od prázdné rolky „hajzel“ papíra
od ministra financí, či jiného upíra
- od Eskymáka na Moravském poli
od dívek, co si nohy neholí
- od umělého početí miminek
od staletých rodičích maminek
- od plané školní stravy
od studentů, co mají květák místo hlavy
- od mravenců v kredenci
od sklouznutí po kuřinci

- od kybernetických útoků
od každoročních hořících seníků
- od falešných řemeslníků typu Mata a Pata
od úřednic, co na nás hledí jak tele na nová vrata
- od nedostižných opožděných rychlíků
od „měždunarodnych“ robotníků
- od dovozu levného čínského tovaru
od diskvalifikování v okrskové soutěži a jiného nezdaru
- od nočních šichet Optimitky i cestářů
od neustále se střídajících farářů
- od zániku velké Spálovanky
od křížení Alibaby a Marjánky
- od povinných sletů džíhadistů na Letné
od traktoristů, co jezdit po poli se jim nechce
- od apokalypsy a potopy světa
od blbé nálady Pavlíčka či Magneta
- od vyschlých stávků, přehrad i potoků
od prázdných krýglů, pití koly a jiných patoků

Litanie ke všem svatým:

- Svatá Barborko – ochránkyně proti smrti bleskem oroduj za nás
- Svatá Cecilko – patronko muzikantů a básníků oroduj za nás
- Svatá Kateřino – patronko panen a studentů oroduj za nás
- Svatá Kordulo – patronko poutníků a lodníků oroduj za nás
- Svatá Voršilo – patronko dobrého manželství oroduj za nás
- Svatý Vavřínče – patrone kuchařů a koželuhů oroduj za nás
- Svatý Mikuláši – patrone dětí, vězňů a lékárníků oroduj za nás
- Svatý Kryštofe - patrone poutníků a horníků oroduj za nás
- Svatý Floriánku – patrone hasičů, pekařů a kominíků ... oroduj za nás

Modleme se – pane Bože všemohoucí,
basa prý zdechla v Bajchlovci.
Ráno pětkrát odzvonili, za duši se pomodlili,
u hasičské zbrojnice pohřbí ji celá vesnice.
Farář, kostelník i ministranti – prostě svatí muži
od srdce se pomodlí – to nebožce ještě dluží

Modlitba za zemřelou:

Bože, s důvěrou svěřujeme naši sestru Basu do tvých rukou.
Tvá láska ji provázela po celý dlouhý rok:
věříme, že ji také teď vysvobodíš ode všeho zlého
a dáš jí svůj věčný mír.
A v této víře prosíme, abys ji uvedl do svého království.
Vždyť co minulo, bylo časné
a nebude pláč, ani nárek, ani bolest,
ale jen pokoj a radost,
skrze Tvého Syna v Duchu svatém
na věky věků. Amen.

SANKTUM SPIRITUS DOMINUS BASUM

Á M E N

Končinový průvod maškar ve Spálově.

(foto: Vladimír Šíma, únor 2017)

ŽIVOT VOJENSKÝ

Rudolf Mík

STROJOPIS: Ant. Ondřej, VII. 1986

pokračování

Přijeli jsme do Moskvy. Zvědaví jsme byli na tu matičku Moskvu. Vedle našeho vlaku stál již vlak, ve kterém byli zajatí Germanci. Ti byli dobře stráženi a z vlaku nesměli ven. Nám bylo dovoleno vystoupit z vlaku a mohli jsme se po nádraží procházeti. Z nádraží jsme viděli město. Zelené střechy a věže kostelů se třpytícími se zlatými báními.

V Moskvě jsme stáli 2 dny. Čaj jsme si dělali čtyřikrát denně. Horká voda byla vždy k dostání zdarma a balíček dobrého čaje stál 5 kopějek; velká bulka čili bělka 5 kopj., funt kostkového cukru 15 kopj., smažené kuře nebo velká porce žáreného masa (na nádraží) 20 kopj., pečená husa 40 kopějek.

Z Moskvy konečně jsme se hnuli a jeli vlakem do Nižního Novgorodu. Obchodní město na řece Oka (Volha). Přijeli jsme tam o setmívce. Přešli jsme onu velkou splavnou řeku po velkém dřevěném mostě. Prošli jsme městem na druhou stranu do jezdeckých prázdných kasáren, kde jsme se ubytovali. Kasárna byla moderní. V každé světnici prostorná železná lůžka a u každého lůžka bílá almárka na věci. Mezi kasárnami a městem bylo tolik bláta, že jsme nemohli nohy z bláta vytáhnouti. Byli jsme tam 8 dní. Ruští důstojníci chodili se na nás s úsměvem do kasáren dívat. Stravu jsme dostávali dobrou. Hoši z Prostějova vesele zpívali.

Dne 8. září, právě na svátek narození P. Marie, po poledni za pěkného počasí hnuli jsme se z kasáren k odjezdu. Šli jsme ulicí k nádraží. Lidé nám házeli z oken různé věci k jídlu. My jsme to chytali a lidé se tomu smáli. Byli mezi námi i Maďaři, a ti byli moc nemravní. Když jsme přišli na nádraží, nasedali jsme do přichystaných vagonů. Jeli jsme směrem k Uralu a pak ohromnými asijskými rovinami až po řeku Ob do města Novo-Nikolajevsk. Cestou jsme viděli dřevěné ruské vesnice pokryté slámou a nebo zeleným plechem. V každé větší vesnici třpytil se kostel (cerekev) s pozlacenými báními. U vesnice řady větrných mlýnů. Všechno na jeden typ stavěno, jak před Uralem, tak i za Uralem.

Když se vlak na nádraží zastavil, spěchali jsme si do nádražních krámků něco koupiti. Železničáři poklepali kladívky na kola, zda není někde osa zavařená. Transportní vlaky jezdily takovou rychlostí jako u nás vlaky osobní. Našli se mezi zajatci lidé nemravní a zloději. Vykrádali celé krámky. Došla věc tak daleko, že nám zakázali z vlaku vystupovati a žold byl nám zadržen na úhradu vykradených věcí. Největší zloději byli Maďaři. Později jsme upozorovali, že když jsme dojeli na nádraží, tak obchodníci své krámky před námi zavřeli. Takové jsme se dožili v Rusku hanby.

Když jsme přijeli do města Samary na nádraží, tu jsme četli na nádražní budově SAMARA. To jsme dobře přečetli, poněvadž písmo jest v tom že jménu jako naše. Na kolejnicích nedaleko nás stál trpaslík. Díval se na nás

a my na něho. Byl asi do jednoho metru vysoký. Obličej zarostlý vousy. Byl takový, jak je vidíme někde v pohádkových knížkách. Ku vlaku přišli civilisté z ruské inteligence, tázali se nás, jestli nemáme na prodej hodinky, prsteny a nebo zlaté peníze. Jestli někdo něco měl, dobře to zaplatili.

Než jsme dojeli do Samary, zastavili jsme se před řekou Volhou v Sizrani. Okenice u vagonů nám zavřeli a teprve pak vjel vlak na most přes řeku Volhu. Vlak jel pomalu a jel asi 10 minut, než most přešel. Most je železný. Vlak vjede jako do železné klece a leží na 13 pilířích.

Ze Samary jsme jeli do Ufy. Viděli jsme, že město leží na pravé straně na svahu a má velké nádraží. Potom následovala města: Zlatoust, Čeljabinsk, Petropavlovsk. Ten jsme viděli po pravé straně na svahu tak, že bylo celé město vidět. Mezi Zlatoustem a Čeljabinskem přešli jsme horami Uralem, kteréžto horstvo dělá hranici mezi Evropou a Asií. Ural, kde jsme projížděli, jest lesnatý a bez vysokých kopců. Viděli jsme tam kamenolom s pěknými kvádry kamenů. Vedle Petropavlovsku jeli jsme ráno. Noci byly velmi chladné. Vojskáři dveře od vagonů pořád v noci otevírali, chodíce na stranu při jízdě. Bylo nám zima. Sehnali jsme si plechový kýbl a v něm rozdělali oheň. Tepla bylo od toho málo a čudu mnoho, proto jsme za Petropavlovskem vyhodili kýbl z vagonu ven.

Přijeli jsme do Omsku. Bylo to o poledni. Omsk jest velké město s velkou vojenskou posádkou. V nádražní jídelně jsme poobědvali. Ruští vojskáři nás chtěli vidět. Proto leželi na střechy baráků, aby nás viděli. Byli jsme co první transport velmi vzácní. Z Omsku jeli jsme přes nádraží Kainsk a 30. 9. 1914 dojeli jsme do města Novo-Nikolajevsk na řece Obu. Náš transport čítal 1200 mužů zajatců. V Novo-Nikolajevsku jsme nasedali na loď a jeli proti proudu směrem ke hranicím čínským. Řeka byla velmi hluboká a široká. Hladina řeky samé víry. Břehy vysoké až 20 metrů a hlinité. Někde bylo vidět v břehu díry (jeskyně), kde bydleli rybáři a dělníci, kteří dělali dříví pro lodě k vytápění.

Loď byla pěkná, bílo natřená s parním pohonem. Na každém boku lodi vodní kolo. Místnosti měla loď ve spodu lodi a nad vodou. V lodi byl zvláštní vlhký vodní vzduch. Dostali jsme skoro všichni na lodi běhávku a vši. Ruských vši jsme se velmi báli. Ačkoliv jsme se proti nim bránili, přece jsme se proti nim neubránili.

Přijeli jsme do přístavu města Barnaul. Polovice z našeho transportu byla vyloděna, Němci a Maďaři. My Češi a Poláci jeli jsme dále až do města Bijska. Tam nás vylodili a vedli nás za město do dřevěných baráků, ve kterých byli v r. 1905 japonští zajatci. Měli jsme tam svou kuchyň, na každých 10 mužů dali nám velkou plechovkovou mísu, se kterou jsme chodili do kuchyně pro jídlo. Na čaj jsme dostali velký plechový čajník. Lžice dřevěné, krásně malované. Chleba jsme měli dostatek. Obdrželi jsme též prádlo a mýdlo. Kdo měl špatnou obuv, dostal i obuv. Dali nám též špagáty a slámu, abychom si upletli slaměné rohože pod sebe na ležení.

Asi čtyřikrát vždy ráno konali jsme pod velením našich důstojníků tělocvik dle vojenského způsobu na nádvoří lágru. V noci jsme spáli ale nemohli pro vši, štěnice a rusňáky. Ve dne jsme chodili na vycházku volno

bez vojenského dozoru. Později nám volnou vycházku zarazili. Museli jsme též pomáhati stavěti nové zemljanky pro nové transporty vojáků. Kdo se práce zdráhal, dostal i bití od ruského poďobaného šikovatele, který byl moc komisní. Říkali jsme mu Emil.

Jednou jeli okolo lágru po cestě cigáni. Tázali se u plotu, zdali nejsou mezi námi cigáni. Jeden mezi námi byl. Běžel k plotu k nim a pěkně se dorozuměli. Mlynáři, ševci, holiči obdrželi ihned v městě práci. Dostali civilní oblek a měli se dobře. Hospodařili se soldátkami. My, hudebníci, měli jsme se též dobře. Chodívali jsme hrát do města úředníkům.

V neděli kdo chtěl, mohl jíti do pravoslavného kostela na církevní obřad s doprovodem ruského vojáka. V kostele nás patriarcha vítal a měl k nám řeč, abychom si založili pěvecký kroužek, aby nám nebylo teskno. Velmi se nám líbil kostelní sborový zpěv se zpívanou litanií a odpovědi z pavlače: Hospodi pomiluj! Když jsme pochodovali v neděli do kostela čili cerekve, tu měšťané se na nás rádi dívali a s námi rádi hovořili. Děvčata se na nás z dratůárů jen smála.

Pracovní dobu jsme měli od 7 hod. ráno do 11 hod. dopoledne. Na zatroubení vojenského trubače šlo se s mísou pro menáž. V roku 1914 dostávali jsme maso dvakrát denně. V poledne a k večeri. Jednou hovězí, podruhé vepřové. K masu jsme mívali pohanku nebo proso. Chleba obdržel každý půl vojenského bochníku na den. Zbytečný chleba jsme prodávali civilistům. Za bochník nám platili 8 kopj. V baráku bylo veselo. Jedni dělali prsteny, měděné i stříbrné z ruských peněz, z koňských žíní nebo z kostí. Někteří kreslili, psali, malovali, druzí dělali vějíře, housle a dřevěné trpaslíky. Někteří šili, prali, chytali vši, dělali kufříky atd. Každý měl zaměstnání. Mnoho se nás učilo číst rusky, abychom věděli zprávy z novin.

Nejvyšším velitelem celého lágru jako i městské posádky byl ruský plukovník. Byl to již starší pán národnosti polské. Když k nám mluvil, dobře jsme mu rozuměli. Tomu plukovníkovi jsme chodili do bytu štípat dříví. Ve chlěvě měl 2 krávy a místo králíků potkany.

Ve svátky vánoční 1914 dostali jsme lepší jídlo. Bílý chleba, ryby a maštěné makarony. V městě bylo ubytováno několik našich zajatých důstojníků. Chodili po městě na procházku a dělali kavalíry. Někteří naši zajatci chytali vši do skleniček, že si je přivezou domů na památku.

Na jaře jsme se chodili dívat na řeku Ob, jak na ní začíná prskat led, který měl až 1 metr tloušťky. Byla též podívaná, jak led odnášel do moře ty kopy hnoje, které tam lid z města přes zimu navozil. V Bijsku jsme viděli ve chlěvě velbloudy a mlýn na mletí soli. Pohon byl koňskou tíhou dvou těžkých koní vedle sebe stojících na šikmo položeném, fošny vyplněném kole. Dopolední pracovní doba byla od 2 do 5 hodin. Potom bylo opět volno. Na práci jsme každý den nechodili.

Z města Bijska mohli jsme psáti domů. Dostal jsem tam i z domu odpověď. Kolega Karel Póts obdržel z Partutovic i peníze, 11 rublů. Jeden zajatec obdržel od Olomouce i balík.

V březnu r. 1915 již hodně tálo a na loukách bylo vidět stáda špačků jako u nás. Jednou týdně chodili jsme se koupati do parní městské koupelny. Byly

tam též sprchy. Město Bijsk mělo široké ulice, ale dlážděné slaměným hnojem. Ráno leželo na ulicích zabitých potkanů a koček. Domy byly dřevěné i patrové. Některé byly též z cihel, zděné s pěknou štukaturou. Střechy vesměs skoro plechové. Nescházel tam ani obchod, ve kterém by neuměli německy.

V zimní době se projížděla hrdá ruská inteligence na krásných saních pokrytých pěknou dekou se střapci vlekoucími se po sněhu se zapražnou s větrem uhánějící koňskou ruskou trojkou.

V dubnu r. 1915 nadělali z nás v lágru pracovní oddíly po 150 mužích a čekali jsme z Bijska na odjezd někam na práci. My, Moravané od olomouckého pluku č. 54, drželi jsme pohromadě - jako Karel Póťš z Partutovic, Klvaňa z Paršovic, Hynek Baťák z Holice, Svačinka z Příkaz, Fr. Pospíšil z Čech od Prostějova, Horyl z Daskabátu a jiní. Koncem dubna jsme před barákama nastoupili, ruský plukovník se s námi rozloučil. Přál nám mnoho zduaru a šťastné shledání s našimi rodinami v naší vlasti. Šli jsme do přístavu a nasedli na řece Obu na loď. Jeli jsme po proudu řeky až do města Novo-Nikolajevska. Jest to právě tam, kde hlavní železná dráha přejíždí po železném mostě řeku Ob směrem k Vladivostoku.

V Novo-Nikolajevsku jsme nasedali do vlaku a jeli směrem k domovu na západ až na nádraží městečka Kainska. Z Kainska šli jsme den pěšky. Jeli s námi i povozy, kdo měl ranec, mohl si ho naložit. Šli jsme od Kainska na jih. Došli jsme šťastně do vesnice čili derevny Starý Karapus. Tam se nás mnozí lidé báli. Chodili jsme dědinou klepati na okna a se tázati, zda nechtějí do domu zajatce na práci. Došel jsem s kamarádem Pospíšilem k domu hospodáře Ivana Maximoviče Karapkova. Byl to starý dědeček, který hospodařil se ženou svého syna, který byl na vojně, doma měl 2 děti.

V domě bylo čisto jako všude v Asii. Byla předsíň čili kalidore, potom síň, vpravo jizba. V předsíni viselo s vodou plechové umyvadlo. Okna natřena bílou barvou, podlaha a lávky natřeny žlutým lakem. Stavení bylo dřevěné z trámů. Totéž i ostatní ve vsi. Leger jsme si udělali pod kůlnou na slámě. Jídlo bylo dosti dobré. Každý den čerstvé pšeničné pečivo: bulky, pirohy, blinci a jiné.

Pracovati jsme nuceně nemuseli, jen dobrovolně. Od vojenského velitelství jsme dostávali 22 kopejek žoldu denně. Za stravu jsme platili nejprve 10 kopejek, později 15 kopejek hospodárovi denně. Některí zajatci si kupovali a vařili si stravu sami. Později, až nám vojenská správa žold zarazila a byli jsme povinni při polní práci pomáhati, bylo po uvalování.

Nejprve byli s námi i naši zajatí důstojníci na vesnici. Měli jsme dva muže. Později byli odvoláni a byl nad námi ruský záložní kaprál, který nás každý den na prověrce spočítal, zda jsme všichni. Předčítal nám též nařízení od generála Schmida, velitele válečných zajatců v Rusku. Tento ruský kaprál čili mladší untěroficír byl dobrák od kosti. Byl též zajatcem v r. 1905 ve válce s Japonskem. Později byl i ten od nás odvelen a dojížděl k nám se žoldem a rozkazy každý týden v kočáře starý šilhavý úředník, kozák z Kainska.

Tento úředník nechal si nás každý týden nastoupiti, spočítal nás a tázal

se hospodářů, u kterých jsme byli, zda mají na nás stížnosti. Na koho byla stížnost, tomu hned přede všemi natloukl pěstí do tváře s podotknutím, abyste věděli, že já jsem starý kozák.

Dokud jsme dostávali žold a nemuseli jsme pracovat, procházeli jsme se po asijských pláních. Chodili jsme se koupat do říček a jezer. Chodili jsme do makytových lesů a obdivovali jsme se hnízdění dravého ptactva s velkým hnízdem na každém pátém stromě. Večer jsme pozorovali volně pobíhající koňstvo, jak se kupí na noc do vesnice, utíkaje před vlky a komáry z polí a pastvin.

Za práci, kterou jsme chazajům konali, byli povinni nám zaplatiti. Někteří práci zaplatili a někteří zajatce různým způsobem vykořisťovali. Pracoval jsem s Fr. Pospíšilem u jednoho hospodáře do dělání sena. Potom jsem se s ním navždy rozešel. Odešel jsem k hospodáři do druhé dědiny, který lépe práci platil. Tam jsem byl přes celé žně. Zdržoval jsem se tam většinou v poli. Spal a vařil jsem ve stanu z drní udělaném. Hospodář dal mi flintu, abych si zastřelil sem tam divokou kačenu, kterých tam byla na jezerech mezi rákosím hojnost. Chléb, sůl, kartošky (brambory) a mléko mi dovážel hospodář z dědiny. Po žních jsem pásł koně a dělal z chrástí dříví na otop pro zimu. Hladu jsem tam neměl. Žil jsem na pásně v dáli s koňmi sám jako poustevník.

Po západu slunka při setmívce započali vlci v dálce již výti. V letní době nebyli nebezpeční, poněvadž měli dost zajíců. Na noc jsem stan pevně zavřel a pod střešku lehl. Navštěvovali mne tam černí potkani. Hledali něco od jídla. Hříbě a kobylu hlídal volně pobíhající vyspělý hřebec, který nedopustil vlkům přístup. Bil zadkem, odháněje tím nepovolané. Okolo stanu rostlo mnoho sladkého dřeva, které se u nás o Velikonocích dosti draho prodává. Plazí se to pod drnem a pastvinách jako provazy, vyhání to nad zem větve jako agátí. Tamní lidé si toho nevšíмали. Pěšky jsem nikde nechodil. Sedl jsem na koně a galop rajtoval.

Obilí jsme mlátili na poli. Hospodáři si vzájemně pomáhali mlátit. Na pastvině se udělalo humno odškrábáním drnů čili trávníků. Dovezl se pojezdny dřevěný žentour, kůly se k zemi připevnil, zapřáhli se do čtyř ojí čtyři koni, mlátička bez vytřípadel a vjól! Ženské odhrabávaly na volném místě slámu dozadu. Vzadu se ukládala do stohu. Zrní se táhlo jako hrob od mlátičky do ztracena dozadu. Mlatva šla rychle. Potom se fukarem na místě foukalo. Sela se většinou jenom pšenice, něco málo ovsa, proso a brambory. Kromě toho konopí, slunečnice a melouny.

V Asii sibiřské vesnice jsou takové: dřevěné obytné chatrče ve dvou řadách stavěny. Mezi chatrčemi jde rovně skrz celou ves volně návší s cestou. Chatrče nejsou nalepeny až k sobě, nýbrž nejméně 30 kroků od sebe. Mezery jsou vyplněny žerďovým plotem. Mezi a za stavením jsou na kůlech střechy. Stěny proutím vypleteny, některé hlínou vymazány. Střechy slámou, sem tam i plechem kryté. Studny hluboké, fošnami nebo dřevem vyšalovány. Výběr vody džberem na řetězu připevněném, který se vine okolo hřidelu, na boku kolo nebo klika. Voda ve studnách jest velmi studená. Voda na čaj se bere z řek a potoků.

Řeky a potoky jsou tam hlinité, bez kamení a velmi hluboké. Vody mají velmi malý spád, proto tekou velmi pomalu a mají mnoho vírů. Hned za každou skoro vesnici stojí 5 až 10 větráků v řadě vedle sebe. Deskami obité jsou jen nahoře jenom mlýnice. Kříž, na kterém stojí mlýn, jest volný.

Okolo vesnice v obvodu jednoho kilometru jsou pastviny, na kterých se volně pase dobytek: krávy, telata, prasata, ovce a koni. Za tímto obvodem jest vyhozen hluboký příkop. Za příkopem následují role a louky na senoseč. Honitba zvířete tam byla volná, taktéž i lovení ryb v řekách a v jezerech volné. Střílení labutí bylo hříchem. Chytání a střílení holubů též hříchem. Holuby chytali jestřábi a káně. Zajíci tam měli v zimě kožich bílý. Nikdo je nepojídal, poněvadž mají tlapky. Rusové stříleli jenom kačeny a divoké husy. Masa měli dost hovězího a vepřového. Když zabili vepře, nebo něco hovězího, krev vypustili na zem a střeva hodili psům.

Staré úhory zarostlé pcháčím na 1 metr výšky oral jsem koňmi velkým sibiřským vysokým pluhem, který ten plevel do země pochoval. Role vzdělávaná se orala moderním americkým pluhem, který oral bez držení. Hospodáři tam měli též stroje žací, křídlovky. Na poli jsem nespátřil nikde kámen. Všude černá země. Sibiř byla ve všem mnohem pokrokovější než Rusko evropské, poněvadž carismus vyháněl pokrokáře a rebely na Sibiř, aby měl od nich starý režim pokoj.

Vesnice daleko od sebe roztroušené se špatnými spojovacími cestami. Někde se přejíždělo močálem. V močále bylo naházeného haluzí a kůlů, aby se mohlo přejeti. Na jezerech bylo různého ptactva a houpalo se na vlnách vody. Líbil se mi černý pták něco větší jak náš kos, ale na dlouhých nohách. Ten běhal na vodě jako na zemi. Ryby v jezerách byly: štiky a šupinatí karasi.

Když jsme byli s koňmi v letní době na pášni, tu jsme rozdělali na noc oheň na louce. Až byl oheň velký a hojnost uhlí, nakladli jsme na oheň zelené trávy, aby se z toho hodně kouřilo. Koni, kteří se v okolí pásli, příběhli všichni k ohni, postavili se do kouře a frčeli. Tím se zachraňovali před mraky komárů, kteří hrozně štípali.

S m u t n ý p ř í p a d. Když jsem byl ve Starém Karapusi, tu museli mužci, většinou ženáci, narukovati na vojnu. Lidé z vesnice je doprovázeli. Šli z vesnice v řadě. Mužci, ženské a děti. Mužci měli hlavy obnaženy. My, zajatci, jsme se přidali vzadu k nim. Doprovázeli jsme je kus za dědinu. Všichni byli velmi smutní a nemohli říci, zda se ještě vrátí. Tak odcházeli chudáci proti chudákům s nechutí bojovati proti sobě a neměli mezi sebou tu nejmenší příčinu, proč se mají navzájem vraždit. Nařízení k tomu dávali jacísi zloduchové, kteří měli pekelnou moc k tomu vytáhnout z domovů otce i syny a odvésti je na pole smrti tam, kde zloduchové poručili. Tak tomu bylo u nás v Rakousku i v dalekých končinách Ruska. Každého našli a z domovů vytáhli.

Vesnice Starý Karapus ležela v Kajnském újezdu. Kajnský újezd ležel v Tomské gubernii. Tomská gubernie v Asii okolo řeky Obu. (Viz mapu.)

Na podzim v roku 1915 stáhli nás všechny zajatce z vesnic do města Kainska. Jeli jsme s chutí do města. Mnozí mysleli, že nás povezeu domů,

že jest mír. Ubytování jsme byli na nádraží ve školní budově. Sešlo se tam nás i mnoho známých. Měl jsem tam i z domova lístek. Z Kainska jsme jeli zpět ku řece Obu do města Novo-Nikolajevska. Tam jsme chodili na práci do nádražního skladiště překládati různé zboží. Odtamtud jsem se hlásil na práci jinde. Odjel jsem koncem listopadu do Tomska. Jeli jsme tam velkým pralesem. Viděli jsme tam svalené, velké, stářím sešlé stromy. Z mechu a rašeliny vyrůstaly nové stromy. Bylo tam viděti i mnoho dír od zvěře.

Byli jsme ubytováni vedle města ve vlhkých zemljankách. Bylo tam mnoho Čechů. Ti si stěžovali na špatnou práci při opravě břehů čili na dambě. Bylo tam několik zajatců i zasypáno. Měl jsem střevíce s dřevěnou podrážkou, kterou jsem si sám udělal. Při prohlídce obutí obdržel jsem střevíce kožené, ale velmi špatné. Bylo v nich moc zima. Byly to vlastně boty, ale podrážky jako papírové. V barákách jsme pracovati nemuseli. Hráli jsme na hudební nástroje.

Dne 6. XII. 1915 na den sv. Mikuláše nasedali jsme do vlaku, bylo nás asi 900 mužů, a jeli jsme blíže k domovu, na frontu kopati zákopy. Cestou jsme se měli dobře. Ve vagónech bylo teplo. V každém vagóně byla pjěčka. Přijeli jsme až do Smolenska. Tam jsme vysedali a dali nás do dřevěné boudy. Tam nám bylo hrozně zima. Nacpaní jsme tam byli jak herinci. Běhali jsme zimou okolo baráku. Vedle toho baráku stál velký pomník velkým řetězem obtočený, na kterémžto místě postavil se jeden ruský generál se svou jízdou v roku 1812 proti Napoleonovi na odpor.

Měli jsme tam hlad. Dovezli nám jen jednou denně kotel kaše a ta pro všechny nestačila. Jednou jsme se tak ku kotli tlačili, že jsme kotel z povozu převrátili.

Když jsme jeli dráhou, nejeli jsme již od Uralu na Moskvu, nýbrž ze Syzraně na Penzu, Tulu, Kalugu, Smolensk. Okolo Smolenska stály ještě vysoké staré zděné hradby. Na nádražích již nebylo tak rušno jako v r. 1914, když jsme jeli na Sibiř. Dráha byla udržována pořád v dobrém stavu. Místo mužských konaly službu ženské.

Ve svátky vánoční jsme se ze Smolenska hnuli. Nasedali jsme do vlaku a jeli jsme blíže k frontě. Vysedali jsme před městečkem Horodkem. Bylo to večer. Šli jsme kus cesty pěšky. Zastavili jsme se v polu za dědinou u jednoho lesa. Byla zima. Vítr křučel. My zimou běhali sem a tam, abychom se zahřáli. Naši vojáci, kteří nás vedli, nemohli se dozvědět v noci zprávy, kam nás mají zvésti. Někteří si udělali v lese oheň, ale všechno bylo od snihu, špatně hřál. Já běhal zimou sem a tam. Byl jsem celý studený a jako ledem vycpaný. Povíдали jsme si. Jestli tentokráte nezmrzneme, tak na ty vánoční svátky nezapomeneme. Konečně jsme se hnuli a zavedli nás do lesa, ve kterém byly nadělány v zemi baráky. Všechno bylo pod snihem. V těch barácích zima nebylo. Jakmile jsme si v nich zatopili, sníh se započal na střeše rozpouštět a voda z něho kapala na nás.

Stravoval nás Červený kříž a velmi dobře. Týden jsme nic nedělali, jen odpočívali. Tím jsme se zotavili. Za týden jsme započali kopati nové díry pro další baráky. Sotva byl barák postaven, přijel transport Maďarů a přišli do toho nového baráku. Všichni v něm z vlhka onemocněli.

Já jsem se dostal při Horodku do nemocnice za obsluhovatele. Nemocnice měla název: Vozvratná bolnica Poŋatočisna u městečka Horodku. Bylo to mezi městy Vilnem a Minskem. Vilno měli v rukou Němci a Minsk Rusové. V této nemocnici byli většinou nemocní naši vojáci-zajatci. Doktorka, která měla nemocnici pod sebou, jmenovala se Zachaňská. Dostával jsem za obsluhu 10 rublů měsíčně a stravu. Onemocněl jsem na tyfus též. Musel jsem lehnout, ale plat mi šel. Chodíval jsem s kamarády Čechy hrát na houslích ruským důstojníkům na večírky do Horodku. Dostali jsme vždy dobře zaplacen.

Naši zajatci umírali v nemocnici na žloutenku, tuberu a srdeční nemoci. Když se vidělo, že pacientovi lépe již nebude, dána mu byla černá injekce a za několik hodin usnul navždy. Nikdo se netázal, co to za člověk byl, a jak se jmenoval. Tak pomřelo v zajetí mnoho našeho lidu, aniž se ví, kde.

V březnu r. 1916 byla na frontě v úseku proti nám velká kanonáda. Tak se všechno třásl, že skleničky s léky na policiče jen o sebe klapaly. Dívali jsme se večerama na frontu, jak tam ohnivé koule lítaly sem a tam. Někdy jsme viděli na frontě na obloze mnoho obláčků, jak dělostřelectvo pronásledovalo letadla.

V měsíci květnu vyhnali nás všechny zajatce na kopání zákopů. Šli jsme transportem z Horodku asi 1 ½ dne pěšky. Přišli jsme do vesnice Pomořčiny. Při pochodu jsem při odpočívání v příkopu usnul a neprobudil se až v noci, kdy kamarádi byli již pryč. Byl jsem nucen jít zpět na ruské etapní komando se hlásiti. Tam mne považovali na špiona. Konec koncům mne zavedl jeden na koni za mým transportem do vesnice Douběnky.

Z Pomořtiny jsme přišli do vesnice Kapustinové, kde jsme byli ubytováni ve stodolách delší dobu. Lidé v tomto kraji mlátili obilí pístem na špalku klečíc. Obilí žali srpem.

Každý den večer při prověrce museli jsme stát v pozoru a naše ruské stráže zpívaly při tom carskou hymnu: Bože, cara chraň. Dvě hodiny od Kapustinové bylo malé městečko Voložín. Tam jsme kupovali struny a vesele hráli. Z Kapustinové jsme přišli do Dubiny a tam jsme byli v zemljankách. Házela tam německá letadla bomby. Dělalí jsme přes bažinu most a káceli stromy v lese, které se řezaly lesopilkou ihned na fošny v lese. Stravy jsme měli málo a velmi špatnou. Místo chleba nám vozili suché, hořké kůrky, nasbírané v jídelnách. Místo masa vozili nám rybí hlavy v pytlech na polívku. Polívka z toho byla velmi hořká. Po dohotovení mostu, který měl délku 2 km, přijela vojenská komise v 9 autech a v jednom z nich generál Kuropatkin.

Museli jsme někdy i skládati těžkou municí na nádražích. Pracovati jsme museli po celý rok kromě svátků vánočních a velikonočních. Dokud jsme byli v Pomořčině, odešli jsme jednou pro déšť ze zákopní práce se souhlasem stráže domů. Sotva jsme přišli do zemljane, přišel rozkaz ven do práce. Strážník musel na frontu a ze zajatců každý desátý muž byl odpočítán do

Voložina, kde dostali od našich bratrů Slovanů 25 ran prutem na zadnici, až otekli. Tak trestal naše zajatce náš velitel robočího batalióna vojenopljených ruský kapitán, který se nám chlubil, že v r. 1912 byl v Praze na všesokolském sjezdu.

Když jsme zmokli v práci, sušili jsme mundůr buď na sobě, nebo v noci pod sebou. Mokrota, to bylo něco pro vši. Leželi jsme na tvrdých pryčnách, až jsme měli klouby černé, otlačené. Proto jsme sbírali v lesích suchou kaprad' a stlali pod sebe.

Na podzim v r. 1916 přišli jsme opět do Pomořčiny. Já jsem odešel k maďarskému oddílu do vesnice Peršaje. Tam jsem se nechal fotografovat. Byli tam i Moravané. Chudák Zika, Čech z Vídně, dostal trest pod palku. Na rameno místo pušky dostal sochor a na záda do baťohu písek. Tak musel stát v pozoru před barákem 2 hodiny v mrazu s ostatními trestanci. V tu zimu z r. 1916 na 1917 omrzly mi nohy v botech tak, že se mi celá pata na levé noze oloupala až na maso. Ačkoliv byla krutá zima, lékař mne na práci poslal.

Ve vánoční svátky hráli naši zajatci v Peršaji v kostele polskou píseň na melodii „Bože, cos ráčil.“ V Peršaji jsme měli i svou lavku, čili obchod. Cukr tam pro nás zajatce přišel, ale žádný jsme nedostali. Náš velitel, ruský kapitán, si cukr nechal zabalit a poslal ho do vnitrozemí své ženě. Tak nás hladové chudáky okrádal.

V r. 1917, hned po Novém roku, odešli jsme z Peršaje do Brusi. Někteří kamarádi měli chuť se dát k č. legiím. V Brusích byly pro nás slušné baráky nad zemí. Oslavovali jsme tam státní převrat, když převzal moc ve státě Kerenský. U Brus jsme dělali zákopy v lese. V únoru 1917 byla taková zima, že jsme nemohli nic ukopnouti. Díry do země jsme dělali žhavým železem. Ruští sapéři byli na nás moc vlídní a dobří. V obci Brusích hnízдили u stavení na stromech čápi.

Z důvodu, že jsme nedostávali do stravy žádnou zeleninu, onemocněli jsme v květnu r. 1917 na cinku a škorbut. Tuhla nám v údech krev. Nohy a dásna nám červenaly. Tím, že nám krev řádně neproudila, trpěli jsme velkými bolestmi a k tomu všemu jsme měli v očích vlčí mlhu. Dostal jsem kašel a nemohl jsem na nohy. Vojenský lékař mne poslal sanitním vlakem do Molodečna. Tam jsem ležel několik dní. Dávali nám nakládanou zeleninu. Z Molodečna jsme jeli do Orlova. Tam místo nebylo. Proto nás zavezli do Moskvy. Zavlekli nás na zvláštní kolej a zatáhli nás až nedaleko k řadě nemocnic.

Byli jsme ve vlaku jenom v podvlíkačkách a v košili. Z vlaku do nemocnice bylo asi 1000 kroků. Nikdo se o nás nestaral. Museli jsme z teplých vagonů vylézt a ve snihu po čtvernožce se plaziti až k nemocnici. Byla zima a sníh čerstvo napaden, ačkoliv byl již květen.

Počasí v oblasti Oderských vrchů 2016

Autor: Ing. Josef Vlček, Heltínov 2

Ačkoliv vládcem převážné části kalendářního roku byla podle stoletého kalendáře planeta Mars, která se vyznačuje více suchou nežli mokrou povětrností, ve skutečnosti nebyl uplynulý rok ani zdaleka tak extrémně suchý jako ten předcházející. Pokud se týká množství celoročních srážek, můžeme rok 2016 označit jako normální až mírně nadnormální, i když rozložení srážek během sledovaného časového období nebylo zcela optimální (celoroční úhrn srážek dosáhl 813,3 mm, přičemž průměr činí 791 mm).

Leden přinesl hned po Novém roce poměrně ostrou zimu, jež ale neměla dlouhého trvání. Nejchladnějším dnem měsíce – a vlastně i celého roku 2016 – se stal 3. leden s průměrnou denní teplotou $-12,6^{\circ}\text{C}$. Napadlo ale jen málo sněhu (do 5 cm), takže hrozily holomrazy. Po krátkém oteplení mezi 8. až 12. lednem pokračovala zima až do 23. ledna. Opět napadlo jen málo sněhu, který stejně po další oblevě roztál.

Následující měsíc únor byl mimořádně mokrá, avšak poměrně teplý. Třebaže často sněžilo, přesto se sněhová pokrývka dlouho neudržela, neboť sněžení často střídalo déšť s výraznou oblevou. Po obzvlášť suchém období předcházejícího roku můžeme takovýto ráz počasí přivítat, ale spíše až v jarních měsících. Letošní únor byl přestupný a 29. únor přinesl větší sněhovou nadílku (10 cm nového mokrého sněhu), jež vydržela na horách ještě začátkem března. 27. února se v Jakubčovicích rozvodnila středně silně Odra.

Velikonoční svátky připadly letos na konec března a opět se ukázalo, jak tvrdí stará moudrost, že pravé jaro nastává až po tomto termínu. Zvláště když předchozí Vánoce byly neobvykle teplé, zima se pak neustále vracela i v průběhu měsíce března v nejrůznějších podobách (mráz, sníh, studené a celodenní mlhy). Mezi 10. až 16. březnem mrzlo a napadlo až 8 cm sněhu. Obrat ve vývoji počasí nastal až od 27. března (Velikonoční neděle), kdy po ranním mrazíku dosáhla odpolední teplota 11°C .

Duben alespoň částečně zmírnil obavy zemědělců před ničivým suchem, protože zásoby zimní vláhy byly prakticky nulové. Asi se nacházíme v období mírných zim, které přinášejí jen málo srážek a skoro žádný sníh. Duben přinesl celkově 84,3 mm srážek, což představuje asi o 27 mm více, než činí normál. Začátek měsíce dubna byl hodně teplý (5. 4. dosáhla odpolední teplota $20,5^{\circ}\text{C}$ ve stínu), takže příroda se začala velmi rychle probouzet. Dokonce se začínala objevovat i klíšťata. Mezi 7. až 10.

dubnem nastalo citelné ochlazení a přišel i déšť. Mezi 24. až 30. dubnem výrazněji poklesla teplota (v ranních hodinách i pod bod mrazu), což znamenalo opravdovou pohromu pro rozkvetlé švestky i ořešáky vlašské především v podhůří Oderských vrchů. Naopak sady na horách (Spálovsko a okolí) nebyly touto kalamitou zasaženy, protože zde stromy rozkvetly později.

Oproti předchozímu měsíci byl následující květen neobvykle suchý (pouze 13 mm srážek) a studený, poněvadž výrazně převládaly větry od severovýchodu. Stojí za zmínku, že – podle televizních zpráv – zasáhla 31. 5. nedaleké Bruntálsko silná průtrž mračen, při které napršelo až 120 mm srážek během jediné hodiny! Za nejstudenější den lze považovat 15. květen, kdy průměrná denní teplota nedosáhla ani 7 °C. O poznání byla teplejší až poslední perioda května a 28. den měsíce s průměrnou denní teplotou 19 °C.

Červen se projevil jako typický letní měsíc s celou řadou velmi teplých dnů. 24. a 25. června dosáhla rtuť teploměru až k magické hranici 30 °C ve stínu (tzv. tropické dny), přičemž 25. červen s průměrnou teplotou 26 °C se stal vůbec nejteplejším dnem letošního roku. Měsíc červen byl prostředně vlhký, nejvíce pršelo v jeho druhé polovině. I přesto stále ještě přetrvával nedostatek vody na polích i v zahradách a rovněž v okolních lesích, které v posledních letech značně prořídly kvůli kůrovcové kalamitě.

Velmi horký byl i začátek dalšího letního měsíce – července. Během následujících jednatřiceti dnů se několikrát prostrídaly velmi teplé epizody s chladnějšími. Celkově červenec teplotně zaostal za červnem, zejména proto, že často a vydatně pršelo (zaznamenal jsem skoro 148 mm srážek), což oproti normálnímu stavu představuje navíc skoro 56 %. Patrně nejbohatší na déšť byly dny od 11. do 13. 7., kdy napršelo 58 mm vody. 11. 7. se od jihovýchodu či východu dostavila velmi silná bouře, provázená bouřlivým větrem, který lámal větve a vyvracel stromy. Je zajímavé, že bouřky z této zeměpisné strany bývají zpravidla méně časté a jen slabé.

Srpen se již vyznačoval mnohem stálejším počasím. Vyskytly se pouze 3 letní dny (s teplotou 25 °C a více) a žádný tropický den, zatímco – pro srovnání horký srpen 2015 měl těchto dnů celkem 18 a z toho 6 tropických!!! Silné krupobití se sneslo při bouři 14. srpna na okrajovou část vojenského prostoru Libavá. Našemu kraji se naštěstí tato pohroma vyhnula. Ve 2. polovině srpna začaly konečně růst hříby ve větším množství, ačkoliv již okolo 20. července se v lesích objevovaly první bedly a suchohříby.

Ne nadarmo bývá září nazýváno „malým květnem“. Bezespору tato moudrost našich předků platila i letos. Vyskytly se pouze 3 deštivé dny (pršelo několikrát i v noci), takže naprosto převažovalo počasí slunečné,

pohodové, přející nejen zemědělcům, ale i turistům, prostě veškerým aktivitám v přírodě. Co do množství srážek byl měsíc mírně podprůměrný, teplotně ovšem nad normálem, když vlastně celé září připomínalo babí léto.

Hned počátkem října nastal ve vývoji počasí zásadní obrat. Po dvou teplých dnech se již od 3. října začalo zřetelně ochlazovat. Přidal se déšť a od 4. 10. bouřlivý severní vítr přinesl vedle studeného deště i déšť se sněhem, který ovšem hned roztál. Tento silný vítr přerušil odpoledne 4. 10. dodávku elektrické energie. Celý měsíc převládalo deštivé a sychravé počasí, a tak lze říci, že se vyplnila pranostika „Po teplém září zle se říjen tváří“ a to přesto, že první mráz jsme zaznamenali až 28. října. V průběhu tohoto měsíce napršelo 114,2 mm srážek, což ve srovnání s dlouhodobým průměrem představuje hodnotu více než 84 % nad normálem. Nejstudenějším dnem se stal 7. říjen s průměrnou teplotou 2,3 °C. Naopak nejtepleji bylo ještě 1. října, kdy odpoledne ukázal teploměr na hodnotu 16,5 °C.

Říká se, že „Léto Všech svatých trvá jeden den, týden nebo tři týdny“. Letos vlastně babí léto skončilo, jak jsem se již zmínil, už 1. října. Prvního listopadu sice počasí připomínalo návrat ztraceného babího léta, avšak hned následující dny byly o poznání studenější. Mrazy a studený déšť vystřídal 10. listopadu sněžení. Sněhu sice mnoho nenapadlo (jen okolo 2 cm), přesto však vznikaly problémy v dopravě. Když 16. listopadu se po slabém dešti utvořila na povrchu země silná ledová krusta, zastavily se všechny ranní autobusové linky z Heltínova do Luboměře. Teprve okolo poledne se podařilo situaci zvládnout, když ledovka roztála. Další nečekaný extrém ve vývoji počasí nastal od 18. listopadu, když se výrazně oteplilo a začalo silně pršet. Od noci do večera 18. 11. napršelo neuvěřitelných 37,5 mm vodních srážek! Epizoda spojená s oteplením vyvrcholila 21. 11., když teplota vzduchu v odpoledních hodinách se dostala až na rekordních + 11 °C! Následující dva dny se ještě teplý vzduch u nás udržel, pak se ale postupně už ochlazovalo, takže konec listopadu byl opět ve znamení návratu zimního počasí.

Nestálá zima pokračovala také v prosinci, když mrazivé počasí ze začátku měsíce vystřídala mezi 9. až 11. prosincem obleva. Až do Štědrého dne pokračovalo mrazivé počasí s pouhou dvoucentimetrovou sněhovou pokrývkou a jinovatkou z mrznoucích mlh. Štědrý den připomínal u nás ještě nádhernou zimní idylu, avšak další dva vánoční svátky byly cítit předjařím. Prosinec končil holomrazy, jasnou a mrazivou oblohou, když se nad střední Evropou usadila rozsáhlá tlaková výše. Zmíněný tlakový útvar se v průběhu měsíce prosince objevoval docela často a blokoval tak příliv vlhčího oceánského vzduchu na kontinent. Právě toto byl zřejmě hlavní důvod, proč prosinec s 15,5 mm srážek se stal vůbec druhým nejsušším měsícem (po

květnu) ve sledovaném roce 2016 a výrazně zaostal i za průměrným množstvím srážek, které pro dvanáctý měsíc v roce by měly dosáhnout 57 mm.

Zdá se, že uplynulý rok byl na horách úrodnější nežli v údolích. Alespoň pro sadaře. Když totiž na přelomu dubna a května se objevily nečekaně ranní mrazy, zastihly především v nižších polohách již kvetoucí ovocné stromy. Týká se to především vlašských ořešáků, jež tak vůbec neodkvetly, a také švestek i některých druhů třešní. Zatímco na Spálovsku dávaly vlašské ořešáky mimořádně bohatou úrodu, v nížinách okolo řeky Odry nebylo co sklízet. Závěr dubna se podepsal i na slabé úrodě třešní a švestek v dolinách. Naopak na Spálovsku byly stromy doslova obsypány modrými plody. Pozoruhodná je i skutečnost, že jen malé množství švestek bylo napadeno škůdcem, vyvolávajícím červivost. Po předchozích hubených letech se urodilo také hodně hrušek nejen v údolích, ale i na horách. Úroda jablek byla jen průměrná. Značná byla i úroda okurek a mnoho bylo i rajčat. I když v měsíci máji přšelo jen málo, přece jen narostl dostatek trávy. Pícniny se začaly sklízet již po 25. květnu. Je zajímavé, že letos se často rojily včely, nejvíce už v květnu. Včelaři měli spíše horší rok. Jeden kg medu zdražil o 10 až 20 Kč a stojí nyní 120 až 150 Kč. Lipový med nebyl skoro žádný, protože když rozkvetly lípy, často přšelo.

Dále pokračovalo usychání smrkových lesů v důsledku přemnožení škodlivého kůrovce, ačkoliv v tomto roce již nebyly klimatické poměry pro jeho výskyt natolik příznivé jako v roce minulém. Porosty smrků nebyly letos oslabeny nadměrnou úrodou šišek jako vloni. Zejména v srpnu a v září se vyskytlo hodně vos, které napadaly dozrávající ovoce a často je zlikvidovaly ještě na stromě. Borůvek se letos objevilo jen málo. Snad za jejich malým výskytem stojí pozdní mrazy a zdevastované lesy. Louky i pole byly vláhou zásobovány o poznání více, nežli tomu bylo v minulém roce, takže bylo možné sklídit i tři seče během roku. Ovocnáři letos prožili špatný rok. Zejména na jižní Moravě zaznamenali katastrofální neúrodu meruněk a broskví, špatná byla úroda třešní. Sklizeň obilovin přinesla vysoké výnosy u pšenice ozimé a také u žita v porovnání s rokem 2015. Naopak nižší výnos byl zaznamenán u ovsa. Pro brambory byl rok 2016 velmi příznivý, poněvadž netrpěly nedostatkem vláh jako v předchozím roce, a proto daly bohatou úrodu.

Rodopisná kronika

N A R O Z E N Í

28. 1. 2017 Kateřina Malá, matka Bohuslava Podešvová, otec Vojtěch Malý, Luboměř 48
15. 3. 2017 Jana Lévi, matka Jana Lévi, otec Pavel Lévi, Luboměř 6
14. 4. 2017 Gaja Elizabeth Gavelčíková, matka Leona Gavelčíková, otec Dalibor Gavelčík, Spálov 326
17. 4. 2017 Vojta Chromek, matka Petra Maráková, otec Petr Chromek, Luboměř 118
24. 4. 2017 Hynek Váňa, matka Barbora Váňová, otec David Váňa, Spálov 13

S Ň A T K Y

18. 6. 2016 Alexander Ilg a Jana Vlčková, Heltínov 2
22. 4. 2017 Petr Mik a Veronika Šmatelková, Luboměř 129

Ú M R T Í

07. 12. 2017 Marie Šamárková roz. Klezlová, Spálov 6
18. 1. 2017 Zdeněk Opršal, Spálov 92
28. 1. 2017 František Šíma, Luboměř 94
30. 1. 2017 Žofie Horáčková roz. Havranová, Spálov 50
15. 2. 2017 Ludmila Tandlerová, Luboměř 80
21. 3. 2017 Jan Šustek, Spálov 295
20. 5. 2017 Aloisie Kočtářová, Luboměř 96

Záznamy

(Zpracovali: Mgr. Jaroslava Šustková, Mgr. Jarmila Mazáčová, Mgr. Jiří Vlček)

PROSINEC 2016

- 1.12. **Spálov** – začala fungovat EET – elektronická evidence tržeb v restauracích, hospodách a ubytovacích zařízeních. Navýšily se náklady jednotlivých zařízení, ale DPH kleslo z 21% na 15%. Podle ministra financí Babiše to byl „černý den“ pro neplatiče.
- 1.12. **Luboměř** – v zasedací místnosti obecního úřadu proběhlo další jednání zastupitelstva. Zastupitelé schválili např. rozpočtové provizorium na rok 2017, finanční dar pro ZŠ a MŠ Spálov, městyse Spálov, SDH Luboměř či pro Záchranou stanici v Bartošovicích. Rozhodlo se také podat připomínku k návrhu územního plánu města Potštát – nesouhlas s případnou výstavbou nových větrných elektráren v k. ú. Lipná.
3. 12. **Spálov** – již čtvrtým rokem navštívil domácnosti s malými dětmi sv. Mikuláš s andělem a čertem (V. Dubovský, T. Haubeltová a A. Sucháček). Letos je navíc doprovázelo šest dalších čertů, ale ti většinou strašili děti jen za oknem. Po obci je vozil Petr Ambrož s koňským spřežením a společně uspokojili 18 rodin, které si o to požádaly.
Spálov – ZUŠ Odry a Klub přátel ZUŠ Odry pořádal Adventní koncert od 15 hodin v kostele sv. Jakuba. Po koncertu čekal před kostelem sv. Mikuláš se svou družinou, rozdávali sladkosti dětem, které šly z koncertu, a pak se svatě poselstvo vydalo po Spálově.
Spálov – ŘKF pořádala Adventní tour do Brna na vánoční trhy a na ochutnávku vína ve Velkých Bílovicích. Odjezd v 7.00, návrat v 19.00, cena 200,-Kč; účast 14 farníků s otcem Zdenko.
- 5.12. **Spálov** – v parku před úřadem městyse rozsvítili vánoční jedli a také vánoční motivy na sloupech po celé obci. Vánočně jsou vyzdobené předzahrádky, domy, okna, celá obec se připravuje na nejkrásnější svátky roku.
- 5.12. **Luboměř** – v předvečer svátku sv. Mikuláše chodil po vesnici Mikuláš se svou družinou - třemi čerty a andělem. Mikuláš naděloval dětem za písničku či básničku různé sladkosti, ovoce a dárky. Děti musely také slíbit, že se polepší. Družinu po vsi vozilo mikulášské spřežení s kočím - pan Miroslav Šustek.
10. 12. **Spálov** – Úřad městyse a ŘKF Spálov připravily na sobotu večer (17.00) v kostele sv. Jakuba adventní koncert Keep smiling gospel. Vystoupilo 15 hudebníků a netradičního koncertu se zúčastnilo jen 50 hostů.
11. 12. **Spálov** – při slavnostní nedělní mši otec biskup posvětil 22 nově repasovaných lavic ve spálovském kostele sv. Jakuba Staršího.
13. 12. **Spálov** – 13. jednání zastupitelstva v 18 h. v sokolovně za účasti 7 zastupitelů a 10 občanů, většinou v důchodovém věku. Hlavní body programu: hospodaření obce k 31. 10., dotace na chodník u fary, na opravu budovy hasičské zbrojnice a na čistírnu odp. vod, dotace od obce Luboměř na zajištění dopravní obslužnosti aut. linky, kterou od 15. 12. již bude platit MSK. Zastupitelé nás seznámili s rozpočtem Mikroregionu Odersko a schválili rozpočtové provizorium obce na rok 2017. Od 5. do 15. ledna bude zvolená komise provádět kontrolu inventáře v ZŠ a MŠ, v SDH, v pekárně, na úřadu městyse a ve zdravotním středisku. Vyslechli jsme zprávu kontrolního a finančního výboru. Projednaly se žádosti o koupi pozemku, žádosti o finanční příspěvky, smlouvy. Paní starostka nás seznámila s termíny konání svatebních obřadů v roce 2017 a s rozvojovým dokumentem obce. V obci žije 882 obyvatel, rozloha Spálova je 19,3 km².
- 18.12. **Luboměř** – čtvrtou neděli adventní se v kostele sv. Vavřínce uskutečnil tradiční adventní koncert, který uspořádala obec společně s římskokatolickou farností Spálov. V hudebním programu zazněly nejslavnější chrámové a duchovní skladby od světových autorů. Jako účinkující vystoupila Jana Kurečková – sólistka operety, dále houslista, sólista a televizní moderátor Tomáš Vzorek, varhaník Petr Strakoš a David Škařupa jako trumpetista. Výtěžek z dobrovolného vstupného ve výši 4.075 Kč byl připsán na účet veřejné sbírky na opravy zdejšího kostela.

23. 12. **Spálov** – dvou až tříčlenné skupinky místní organizace skautů roznášely do domů v předvánoční době před Štědrým dnem betlémské světlo dovezené ze Svaté země. Občané si pak z plamínku světla mohli zažehnout svíčky na vánočních stromcích. Z betlémského světla byla zažehnuta i svíce v lucerně umístěné na kamenném kříži u pěti lip, která zářila po celou dobu vánočních svátků.
23. 12. **Luboměř** – luboměřské děti pod vedením Kristýny Šmatkové navštívily opět před Vánocemi naše nemocné a osamělé občany. Zahrály a zazpívaly jim koledy a dostaly od nich také malý dárek s přáním.
Luboměř – luboměřští skauti a skautky roznášeli také letos do domovů betlémské světlo.
24. 12. **Heltínov** – v odpoledních hodinách zpívali za doprovodu varhan, houslí a violoncella v kapličky Nejsvětější Trojice místní obyvatelé koledy u jeslíček. Následně se podával vánoční punč. Na Štědrý den byla sloužena o půlnoci také v heltínovské kapli už tradiční mše svatá.
25. 12. **Spálov** – místní sbor dobrovolných hasičů pořádal v neděli ve 20 hodin v sokolovně tradiční Štěpánskou zábavu s hudbou A-Band ze Studénky. Menu: guláš, vařené víno, káva, limo. Vstupné 50,- Kč. I v tomto roce byla účast velká, více než 500 hostů.
26. 12. **Luboměř** – na 1. svátek vánoční uspořádala paní Lenka Květoňová s rodinou živý betlém. Společně jsme si tak připomenuli příběh o narození Ježíše a zazpívali vánoční koledy. Betlém s živými postavami zpívajícími koledy v prostředí zimního lesa se uskutečnil ve skále pod Luboměří. Pro návštěvníky bylo přichystáno malé občerstvení (čaj, punč, různé druhy sýrů,...).
27. 12. **Spálov** – v tělocvičně ZŠ se uskutečnil již 9. ročník pingpongového turnaje, který organizoval opět Vítězslav Mik z Luboměře. Utkání se zúčastnilo celkem 19 soutěžících. Ve vyřazovacím boji A finále zvítězil Pavel Malcher, 2. Petr Kádě, 3. Jiljí Šimíček. V B finále 1. Jan Šmatelka, 2. Pavel Mik, 3. Mirek Lev.
29. 12. **Spálov** - volejbalový turnaj TJ SOKOL smíšených družstev „O spálovský pecen“ se letos nekonal pro malý zájem sportovců. Stalo se tak poprvé v šestnáctileté historii tohoto utkání.
Spálov – hokejisté TJ připravili zájezd do Studénky na „RODINNÉ BRUSLENÍ“. Rodiče s dětmi zaplnili autobus, který odjížděl v 13.15 od úřadu městyse, obzvlášť děti si užívaly téměř dvě hodiny ledové plochy.
31. 12. **Spálov** – v sobotu odpoledne na Silvestra uspořádal divadelní spolek „Dolňáci“ již VII. ročník silvestrovského hokejového duelu Dolňáci versus Horňáci O putovní pohárek. Silvestrovská zima se opět příliš nevydařila, proto se zápas uskutečnil s míčkem na dlažbě na „Panské zahradě“. Každým rokem je větší účast fanoušků. Podával se punč pro dospělé i pro děti. Vítězem utkání se stalo družstvo Horňáků s rozdílem jedné branky.
31. 12. **Luboměř** – mládež z Luboměře a blízkého okolí oslavila příchod nového roku v klubovně hasičské zbrojnice a také v sále Lidového domu. Nebe nad obcí rozzářily o půlnoci barevné ohňostroje.

LEDEN 2017

7. 1. **Spálov** – sdružení české katolické Charity Odry uskutečnilo v sobotu dopoledne Tříkrálovou sbírku 2017. Domácnosti v obci navštívilo šest skupinek Tří králů, kteří nad hlavní dveře domu posvěcenou bílou křídou napsali K + M + B, což znamená Kristus mansionem benedikat – Ať Kristus žehná tomuto domu. Ve Spálově skupinky skautů vybraly celkem 40 548,- Kč.
7. 1. **Luboměř a Heltínov** – Charita ČR uspořádala také v našich vesnicích Tříkrálovou sbírku. V kostele sv. Vavřínce požehnal nejprve pan farář koledníkům křídou. Ti se poté rozešli prosit o dary. Malí koledníci zpívali a za své koledování dostali nejen finanční, ale i sladkou odměnu. Občané tak měli opět možnost setkat se s Třemi králi a přispět svým darem na charitní dílo v České republice. Celkový výtěžek za naše obce činil krásných 17.539 Kč (Luboměř 14.364 Kč, Heltínov 3.175 Kč).

7. 1. **Luboměř** – SDH Luboměř uspořádal v sále Lidového domu výroční valnou hromadu, na které byl - mimo jiné - zvolen novým starostou SDH pan Lubomír Horák. Poté se večer uskutečnil tradiční hasičský ples. K tanci a poslechu hrála hudební skupina MINI-MAX. Program plesu zpestřilo taneční vystoupení děvčat z Oder a oblíbené luboměřské skupiny „STAR DANCE“, které bylo letos obzvláště zábavné. Před půlnocí proběhla losovaná tombola.
14. 1. **Luboměř** – myslivecký spolek Královec uspořádal letošní první hon. Myslivcům se podařilo ve své honitbě ulovit dvě divoká prasata a dvě lišky. Oslava poslední leče se uskutečnila v zasedací místnosti obecního úřadu v Luboměři.
20. 1. **Luboměř** – po roce se opět společně sáňkovalo na „Pekařáku“ v centru vesnice. Díky příznivému počasí si mohly děti společně s rodiči zasáňkovat a užít zimních radovánek. V místní hasičské zbrojnici bylo připraveno pro účastníky občerstvení. Tuto zimní akci, které se zúčastnilo mnoho dětí i dospělých, zorganizoval kroužek mladých hasičů společně s Klubem pátek.
21. 1. **Spálov** – myslivecké sdružení Královec Spálov pořádalo v sobotu ve 20 hodin v sokolovně tradiční Myslivecký ples. K tanci a poslechu hrálo Duo Grifis. Bohatá tombola a myslivecká kuchyně. Zvěřinový guláš bylo možné zakoupit od 18 hod. v sokolovně nebo také na OÚ v Luboměři. Vstupné 60,- Kč, účast okolo 200 hostů.
21. 1. **Luboměř** – luboměřští myslivci prodávali v podvečerních hodinách na místním obecním úřadě v rámci mysliveckého plesu zvěřinový guláš.
23. 1. **Luboměř** – ranní požár podkrovního pokoje na čp. 94 vznikl pravděpodobně od svíčky. Členové JSDH Luboměř šesti vědřky s vodou zabránili dalšímu šíření požáru. Protože nemají dýchací přístroje, úplnou likvidaci požáru následně provedla jednotka HZS Vítkov.
28. 1. **Heltínov** – sbor dobrovolných hasičů v Heltínově uspořádal ve své hasičské zbrojnici tradiční výroční valnou hromadu.

ÚNOR 2017

4. 2. **Spálov** – římskokatolická farnost Spálov pořádala v 19 hodin v sokolovně 3. farní ples. K tanci hrála hudební kapela PHS, bylo zajištěno pohoštění. Vstupné 70,- Kč, vstupné s večeří 160,- Kč. V kulturním programu slíbeno překvapení. Rezervace míst probíhala v předprodeji od 9. ledna na ÚM ve Spálově a na OÚ v Luboměři. Hosté domácí i z okolí zaplnili sokolovnu a rádi si zatancovali při dobré hudbě. Zisk z plesu 20 607,- Kč věnován na rekonstrukci kazatelny v místním kostele.
11. 2. **Spálov** – SRPŠ ve spolupráci se ZŠ a MŠ Spálov a skauty pořádali v sobotu odpoledne v sokolovně dětský maskární ples s názvem „Návštěva v ZOO“. Zajímavý program připravila a moderovala předsedkyně SRPŠ p. Barbora Váňová společně se skauty. Hodnotné ceny v tombole korunovalo rodinné vstupné do ZOO v Lešné, spacák a svítící glóbus. Vstupné dobrovolné, velká účast dětí.
18. 2. **Spálov** – místní organizace KDU-ČSL ve spolupráci s úřadem městyse uskutečnily v sobotu akci smažení a prodej domácích koblih. Koblihy smažilo od časněho rána osm žen v kuchyni sokolovny a za dobu jedné pracovní směny nasmažily koblihy z 30 kg mouky, asi 900 kusů. Výrobky se prodávaly celkem levně vzhledem ke své velikosti – 8,- Kč za kus.
18. 2. **Luboměř** – Klub pátek a obec Luboměř opět po roce společně uspořádaly v sále Lidového domu dětský maskární ples. Letošní jeho téma bylo „Pravěk“. Pro děti i jejich rodiče byly připraveny různé tematické soutěže a úkoly, tradiční rej masek, občerstvení v „Baru u človička“, taneční hudba v podání DJ Jardy a bohatá tombola. O děti se starali pralidé - stylově odění organizátoři.
25. 2. **Spálov** – sbor dobrovolných hasičů uspořádal v sobotu od 9 hodin tradiční vedení medvěďů a pochovávaní basy s veselým maskárním průvodem. Po Spálově chodily, jako vždy, dvě skupiny s medvědem a maskarami. Průvody doprovázela spálovská dechovka a harmonikář pan Foltýnek z Teplic u Hranic. Večer v 18 hodin se před hasičskou zbrojnicí konal, za účasti občanů, tradiční obřad pochovávaní basy a podávalo se masopustní občerstvení.

- 25.2. **Luboměř** – poslední únorovou sobotu před nadcházejícím pústem se uskutečnilo opět po roce vodění medvěda a smažení koblih. Veselý průvod masek byl po vesnici doprovázen koňským povozem, dětmi v maskách a hudbou. Lidé se veselili a užívali si hojnost jídla a pití. Smažení koblih na obecním úřadě zorganizovaly zdejší hasičky. Nasmažilo se přibližně 1200 marmeládových koblih, které si lidé mohli zakoupit. Těmto tradicím přálo letos pěkné počasí.
- Luboměř** – večer v Lidovém domě uspořádali luboměřští včelaři od 20 hod. letošní poslední ples. Kolem desáté hodiny večerní proběhlo tradiční pochovávaní basy s průvodem masek. Smuteční řeč k pochovávaní basy, kterou přednesl pan Pavel Květoň, pobavila určitě všechny přítomné. Nechyběla bohatá tombola spojená s losováním výher, občerstvení a hudba v podání skupiny "Nautilus".

BŘEZEN 2017

1. 3. **Spálov** – byla odstartována II. vlna EET (elektronické evidence tržeb) pro maloobchodní a velkoobchodní podnikání, která se týká i prodejen v naší obci.
2. 3. **Luboměř** – zastupitelstvo obce (ZO) na svém 11. zasedání schválilo: rozpočet obce na rok 2017, inventarizační zprávu majetku za minulý rok, finanční příspěvky pro 3. oddíl skautů a skautek Spálov či pro oderský klub Zvoneček. ZO vzalo na svém jednání na vědomí také zprávu o činnosti obce za uplynulé období, zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření obce v roce 2016, rozpočtové opatření apod.
7. 3. **Spálov** – 14. jednání zastupitelstva v 18 h. v sokolovně za účasti 6 zastupitelů a 16 občanů s tímto programem: účetní uzávěrka městyse k 31. 12. 2016, odpisový plán pro rok 2017, účetní uzávěrka ZŠ a MŠ Spálov, rozdělení hospodářského výsledku školy, finanční příspěvek na provoz školy, zastupitelstvo schválilo výjimku z počtu žáků pro rok 2017/2018, poskytnutí finančního příspěvku na činnost spolku TJ oddíl kopané, poskytnutí finančních příspěvků org. Junák Odry, klubu Zvoneček Odry a org. Andělé Stromu života v NJ, uzavření smlouvy o nájmu nebytových prostor v budově ÚM, rozpočet na rok 2017 a střednědobý výhled rozpočtu městyse do roku 2022, pravomoc starostky schvalovat rozpočtová opatření v rámci odvětvového a druhového členění, uzavření kupních smluv o převodu nemov. a jiné.
11. 3. **Luboměř** – místní knihovna ve spolupráci s obcí uspořádala v zasedací místnosti obecního úřadu vlastivědnou přednášku pana Jindřicha Machaly o území vojenského prostoru Libavá, zaniklých vesnicích, památkách, hřbitovech a jejich současných osudech. Zájemci si mohli zakoupit páte, doplněné vydání Kroniky Libavska. Zajímavá přednáška byla doprovázena promítáním historických i současných fotografií z Libavé a trvala přes tři hodiny.
17. 3. **Luboměř** – Klub pátek uspořádal pro děti Na Drahách první letošní opékání.
18. 3. **Luboměř** – luboměřští včelaři společně s místním SDH uspořádali autobusový zájezd na brněnské výstaviště na výstavu a veletrh historických vozidel. Poté navštívili také vinný sklípek v Hustopečích a absolvovali degustaci vín zdejšího vinařství.
21. 3. **Spálov** – v 17 hodin se konala v sokolovně zajímavá a názorná přednáška Černobyl 30 let poté, kterou uváděl p. Jakub Zeman a doplnila ji p. Alena Buczková z Muzejního spolku z Oder. Oba lektori navštívili tuto oblast a tragickou událost z dubna 1986 nám přiblížili na mnoha fotografiích a videích. Akci navštívilo 23 hostů.
28. 3. a 29. 3. **Spálov** – SRPŠ při ZŠ a MŠ uspořádalo sbírku dekoračních předmětů, knih, hraček, pokladů z půdy, pomocníků z kuchyně a domácností aj. v místní sokolovně pod názvem „Bleší trh“.
31. 3. **Spálov** – úřad městyse uskutečnil v pátek od 17 hodin v klubovně sokolovny již čtvrtou akci k podpoře dětského čtení s názvem „Noc s Andersenem.“ Děti ve věku 5 až 15 let řešily úkoly formou her a zaposlouchaly se do předčítání z oblíbených knih. Každé dítě si přineslo spací pytel, karimatku, hygienické potřeby, polštářek, pyžamo, přezůvky a rozečtenou nebo oblíbenou knihu. Byla pro ně zajištěna lehká večeře a snídaně. Po snídani odcházelo domů 23 spokojených čtenářů.

31. 3. a 1. 4. **Spálov** – v sokolovně se v průběhu obou dnů konal prodej předmětů ze sbírky Blešího trhu. Výtěžek činil 10 270,- Kč a byl věnován dětem z MŠ a ZŠ na jejich školní aktivity. Akci připravilo sdružení rodičů při škole a hlavními organizátorkami byly B. Váňová a J. Tillová. Akce se vydařila a v příštím roce se zopakuje.

DUBEN 2017

1. 4. **Luboměř a Heltínov** – obec Luboměř ve spolupráci s Technickými službami města Vítkova uskutečnila v obci jarní svoz velkoobjemového, nebezpečného, elektro a kovového odpadu.
2. 4. **Spálov** – už tradičně o Smrtné neděli se v obci konalo „Vynášení zimy ze vsi“. Akci pořádali městys Spálov, ZŠ a MŠ Spálov a ZUŠ Odry. Dlouhý průvod účastníků s asi 50 smrtkami šel od školy směrem na dolní konec, kde „Moreny“ spálili pod dohledem členů SDH. Průvod doprovázeli hrou na akordeon a kytaru učitelé z hudební školy, kulturní vystoupení s prvňáčky připravila p. učitelka L. Zelcová.
2. 4. **Luboměř a Heltínov** – tradiční vynášení smrti a zimy ze vsi. Sraz dětí a jejich rodičů se „smřt'ochama“ se uskutečnil ve 14.30 hod. u kostela sv. Vavřince. Následný průvod po vesnici zpěvem a za doprovodu kytary a houslí vítal jaro a loučil se s vládou zimy. Na dolním konci vesnice u potoka byly pak všechny smrtky spáleny. Vynášení smrti proběhlo také za hojné účasti místních od 14 hod. na Heltínově. Tradiční slavnosti přálo velmi pěkně a teplé počasí.
7. 4. **Ostrava** – v kostele sv. Václava v Ostravě byl jmenován pomocný biskup pro ostravsko – opavskou diecézi. Do této funkce jmenoval papež František současného generálního vikáře diecéze Mons. Martina Davida (*1970). Události byl přítomen současný biskup Mons. Václav Lobkowicz, který o jmenování pomocného biskupa požádal z důvodu zhoršujícího se zdravotního stavu. K ostravsko-opavské diecézi patří také naše farnost.
8. 4. **Spálov** – v sobotu od 14.30 místní organizace KDU – ČSL pořádala Velikonoční tvoření pro malé i velké. Akce se uskutečnila v sokolovně a za poplatek 50,- Kč byl k dispozici veškerý materiál potřebný k výrobě velikonočních ozdob. K zakoupení byly také šité dekorace.
11. 4. **Spálov** – v budově ZŠ se od 13 do 16 hodin konal zápis žáků do 1. třídy pro školní rok 2017/2018. Zapisovaly se děti narozené od 1. září 2010 do 31. srpna 2011. Do klasické první třídy přišlo k zápisu 13 dětí. Několika z nich byl doporučen odklad povinné školní docházky a do 1. třídy by mělo nastoupit 7 dětí.
12. 4. **Spálov** – v budově ZŠ se konal zápis žáků do 1. třídy (trojročí 1. – 3. ročník) montessori pedagogiky. K zápisu přišly děti ze Spálova a okolních obcí. V 1. třídě podle montessori pedagogiky bude 11 dětí. Počty žáků se mohou k 1. září ještě změnit.
14. a 15. 4. **Spálov** – na Velký pátek a na Bílou sobotu o Velikonocích vždy ráno v 8 hodin a v poledne ve 12 hodin se nesl Spálovem rachot vydávaný řehtačkami a klepačkami. V kostele se nezvoní, neboť na Zelený čtvrtek zvony odlétají do Říma, a tak děti ohlašovaly čas tradičně po svém. O obnovení tradice se již pátým rokem zasloužili spálovští skauti.
16. 4. **Spálov** – TJ Spálov, oddíl kopané pořádá v neděli od 20.30 hod. Velikonoční zábavu v sokolovně. Hudba: Gradace, vstupné 60,- Kč, občerstvení nealko, alko, guláš, vše se vypilo a snědlo. Zábavu navštívilo rekordních 534 platících účastníků (věk většinou do 20 let). Zdá se, že při vánočních a velikonočních zábavách naše sokolovna praská ve švech, čím to asi je?
19. 4. **Spálov** – ráno jsme se probudili do sněhu, mrazu a vánice. V průběhu dne sněžení a silný vítr neustávaly, takže se tvořily vysoké závěje mokrého sněhu a sněhové pluhy jezdily častěji než v lednu. Rozkvetlou zlatici, macešky, narcisy a tulipány pokryla dvacet centimetrová vrstva sněhu a děti si užívaly opět zimních radovánek. Ještě třetího dne po sněhové kalamitě zdobily vozové cesty do záhumení vyhrnuté metrové hradby sněhu.
20. 4. **Spálov** – v sokolovně se uskutečnil Žakovský koncert ZUŠ Odry, který byl zahájen v 16.30, vstupné dobrovolné.

29. 4. **Spálov** – v 19 hodin začal v sokolovně koncert pop gospelové skupiny z Oder, dříve název Paprsky nyní GOOD WORK, která se veřejnosti připomíná již 21 let. Od zrodu skupiny až do dnešních dnů v ní vystupují i zpěváci ze Spálova. Dnes se na koncertu představili sourozenci Klára a Stanislav Kubicovi. Hosté ze Spálova a z okolí zaplnili sokolovnu. Vstupné „doporučené“ 100,- Kč.
30. 4. **Luboměř** – poslední dubnová neděle patřila slavnosti sv. Floriána. Členové sborů dobrovolných hasičů z Heltínova, Luboměře, Spálova, Jakubčovic, Heřmáněk a Klokočůvky se společně sešli u příležitosti svátku patrona hasičů sv. Floriána. Hasiči šli početným průvodem od zdejší zbrojnice do kostela sv. Vavřince, kde slavnostní mši celebroidal P. Mgr. Zdenko Vavro. Po bohoslužbě průvod záměřil za doprovodu Spálovanky do Lidového domu. Zde bylo připraveno pro všechny hasiče pohoštění a došlo také k předání ocenění a vyznamenání. K poslechu zahrála Spálovanka. Slavnost uspořádal SDH Heltínov letos z důvodu mimořádně chladného počasí v Luboměři.

KVĚTEN 2017

2. 5. – 5. 5. **Spálov** – zápis dětí do MŠ pro školní rok 2017/2018. Podmínkou zápisu byly doklady rodičů, rodný list dítěte a lékařské potvrzení o očkování. Celkem bylo zapsáno 10 dětí. Děti z mateřské školy budou od září 2017 zařazeny do tradiční třídy MŠ a nebo do třídy montessori. Každá z těchto tříd může být naplněna maximálně do počtu 28. Zájem rodičů o umístění dítěte převyšuje možnosti kapacity školky.
3. 5. **Spálov** – ve středu v 16 hodin se na úřadu městyse konalo 15. jednání zastupitelstva za účasti sedmi zastupitelů a tří občanů. Zastupitelé schválili přijetí dotace z rozpočtu MSK na modernizaci čističky odpadních vod ve výši 1.130 000,- Kč, také na rekonstrukci střechy pekárny (268 100,- Kč) a opravu místní komunikace č. 21. Byla rovněž vyhlášena veřejná zakázka na rekonstrukci střechy pekárny. Bylo schváleno poskytnutí finančního daru společnosti Děcko v Novém Jičíně a organizaci Domov Odry, nákup myčky pro mateřskou školu za 48 194,- Kč. Projednalo se uzavření smlouvy o spolupráci při realizaci projektu „Kotlíková dotace“, obec poskytne příspěvek ve výši 5 000,- Kč a jiné.
5. 5. **Spálov** – jako každoročně i letos postavili místní hasiči u požární zbrojnice vysoký ozdobený máj, který přečnává téměř jednou polovinou nad vrcholem střechy budovy. Letos jej vztyčili o několik dnů později, až se odstranilo lešení po nákrese znaku SDH a nápisu HASIČSKÁ ZBROJNICE.
5. 5. – 6. 5. **Spálov** – sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu před městysem Spálov firmou EKOLTES Hranice. Nebezpečný odpad se vybíral jen v sobotu dopoledne. V obci se celkově sesbíralo 11 obrovských kontejnerů velkoobjemového odpadu.
6. 5. **Spálov** – římskokatolická farnost uspořádala poutní a poznávací zájezd do Bratislavy (bratislavský hrad, korunovační kostel sv. Martina, historické centrum a nábřeží Dunaje) a údolí Mariánky. První zastavení bylo v arcibiskupské vojenské katedrále, kterou zdobí nádherná mozaika mistra P. Marko Rupnika. Po společné mši sváté, kterou slavil P. Zdenko Vavro, jsme pokračovali v prohlídce hlavního města Slovenska. Cena zájezdu 450,- Kč. Účastníci celodenního zájezdu ze Spálova a z okolí zaplnili autobus a ocenili organizaci zájezdu.
7. 5. **Spálov** – o 4. neděli velikonoční se v kostele sv. Jakuba konalo první svaté přijímání, kterého se zúčastnilo šest dětí narozených v roce 2007/2008.
7. 5. **Spálov** – CHRÁM OTEVŘEN PRO VŠECHNY.... od tohoto data až do konce října 2017 je kostel sv. Jakuba otevřen vždy v sobotu a v neděli, také o státních svátcích od 13 do 18 hodin. Jste srdečně zváni na komentovanou prohlídku, nebo jen setrvání v tichu.
13. 5. **Luboměř** – členové JSDH Luboměř a Heltínov se zúčastnili tradiční hasičské okrskové soutěže, kterou uspořádal SDH Spálov na „Panské“ zahradě.
13. 5. **Luboměř** – v sobotu se Klub pátek vydal za dobrodružstvím na Dolní Moravě. Nejprve se účastníci výletu nechali vyvézt lanovkou na jeden z vrcholů pohorí Králíckého Sněžníku, kde se nachází Stezka v oblacích. Poté navštívili úplný ráj pro děti: Mamutíkův vodní park, kde si děti i dospělí mohli vyzkoušet spoustu interaktivních prvků, Lesní zážitkový park, ve kterém např. navštívili chýši pro malé kutily a řemeslníky, a v neposlední řadě i Pískový park, kde se nejvíce vyřádili

- ti nejmenší. Mohli se vžít do role archeologů, vyzkoušet si rýžování zlata, či přemísťování písku pomocí pískového dopravníku a vlaku.
14. 5. **Spálov** – druhou květnovou neděli žáci školy a jejich rodiče společně oslavili na Školní akademii v sokolovně Den matek. Kromě žáků z mateřské a základní školy se představil školní pěvecký sbor a taneční kroužky Šoumeni a Dancing dolls. Součástí této kulturní akce byla sbírka na invalidní vozík pro Šimona, kterou uspořádali skauti. Rodinní příslušníci a hosté zcela zaplnili sokolovnu.
- 20.5. **Luboměř** - v sobotu 20. května od 16 hodin se obec Luboměř opět přidala k velké skupině mezinárodních kuchařů a zorganizovala již druhý ročník „Luboměřského festivalu jídla“ v rámci květnového Restaurant Day. Počasí přálo a nepršelo, bylo zataženo a foukalo, přesto si mohli kuchaři své stoly přichystat nejen v sále, ale i venku před Lidovým domem. Sešla se krásná skupinka 9 nadšenců, kteří nabídli své výrobky. Návštěvníci tak mohli ochutnat 2 druhy gulášů, tatarák s topinkou, 2 druhy grilovaného masa a sýru, masové rolády, 3 druhy pomazánek, langoše, domácí jogurty a sýry, lívanečky, nepočítané druhů rolád, řezů a zákusků a další dobroty. Vše mohli zapít čepovaným pivem, nealkem či kávou. Jelikož se jednalo již o druhý ročník, návštěvníci věděli, že si zaručeně pochutnají, a tak hojnou účastí přispěli ke skvělé atmosféře a rychlému vyprodání nabízených lahůdek. Děkujeme všem organizátorům za spolupráci a všem návštěvníkům za účast.
- 21.5. **Luboměř** - včelaři uspořádali pro své členy a jiné zájemce včelařskou pouť na Sv. Hostýn. Na programu autobusového zájezdu bylo např. posvěcení spolkových praporů, krojovaný průvod včelařů, mše svatá, různé přednášky o včelách, prodej včelařských produktů a potřeb a jiné.
22. 5. **Spálov** – v pořadu ostravského rozhlasu KŘÍŽEM KRAJEM byl natočen a vyslán rozhovor se spálovským pekařem p. Bronislavem Sidonem a p. starostkou L. Sucháčkovou. Ve Spálově funguje tradiční pekárna, kde peče vyhlášený spálovský chleba místní pekař B. Sidon. Za týden připraví zhruba 700 bochníků a pomáhají mu pouze dva stroje z období první republiky, kdy byla pekárna naposledy přestavěna. Parní pekařská pec je dvouetážová, vyrábí tedy kvasový chleba, třístupňový. Do pece se vejde najednou 36 bochníků, malých více. Pekárna peče nepřetržitě od roku 1929, kdy získal povolení pekař František Zdařil k užívání parní pece. Nyní je pekárna v majetku obce a udržela se téměř jedno století díky kvalitě, nezaměnitelné chuti a poctivé práci místních pekařů.
25. 5. **Spálov** – sbor pro občanské záležitosti při Úřadu městyse Spálova pořádal ve čtvrtek odpoledne v sále místní sokolovny posezení pro osamělé seniory. Po zahájení následoval oběd, pak kulturní vystoupení žáků z mateřské a základní školy. Na závěr promítali videoprojekci o Spálovu, na kterou navázala volná zábava. Ze 73 pozvaných se společenské akce zúčastnilo 44 hostů.
27. 5. **Spálov** – v sobotu v 17 hodin odpoledne pořádal místní SDH tradiční kácení máje před hasičskou zbrojnicí. V zábavném programu vystoupily dívky z tanečních kroužků školy a zatančily také mladé „spálovské hasičky“. Bezpečné kácení máje provedli členové sboru v převlečení za doprovodu dechovky Spálovanky. Letos byl máj vyšší nežli v letech minulých, měřil i s ozdobenou špičkou rovných 25 metrů. Pro červený paprotek z máje do stávků odvážně skočil žák deváté třídy M. Chytil. Prodávaly se alko i nealko nápoje a klobásy z udirny. Počasí se vydařilo, diváci potleskem ocenili každé vystoupení hasičů a tanečnic.
27. 5. **Spálov** – v 19 hodin v sokolovně nám zahrálo divadlo Divoch z Vřesiny lechtivou komedii od Antonína Procházky o stereotypu v manželském soužití s názvem „Klíče na neděli“. Jako herec a zároveň režisér se představil spálovský rodák Michal Král. Účast asi 70 hostů.
- 27.5. **Luboměř** - konec měsíce května patřil v obci slavnosti „Kácení máje“. Tuto kulturní akci opět po roce uspořádaly luboměřské ženy. Pro návštěvníky připravily veselou scénku při kácení májky, občerstvení, různé dovednostní soutěže pro děti a k poslechu i tanci hrála reprodukováná hudba. Slavnosti přálo krásné a teplé počasí.
28. 5. **Spálov** – v 10 hodin dopoledne v obřadní síni městyse se konalo vítání narozených dětí a přijetí do svazku obce Spálova. Paní starostka přivítala celkem 5 dětí, dva chlapce a tři holčičky. Kulturní program připravily paní učitelky a děti ze školy a školky, na varhany doprovázel p. Alois Kubica.

Senzační nález historických fotografií (a negativů) zámku Kunín

Zdá se, že nalézt něco nového a neznámého na zámku Kunín je již takřka nemožné. Zvláště potom, co vloni a předloni na zámek z Korutan v Rakousku doputovalo dědictví rodiny Schindlerů z Kunewaldu, majitelů zámku, čítající na 1000 kusů předmětů.

Před deseti lety v roce 2006 poskytla své sbírky, celé nákladní auto z Rakouska, také rodina rytířů Bauerů, posledních majitelů zámku. Mezi mnoha vzácnými kusy zařízení se nacházela rovněž fotografická alba, která zachycovala podobu všech pokojů zámku v Kuníně a zámeckého parku v době mezi světovými válkami. Fotografie a písemné inventáře se pak staly východiskem obnovy zničeného zámku, ale také doslova detektivního dohledávání roztroušených zámeckých obrazů a zařízení.

Nečekaný a senzační objev byl učiněn nyní krátce před Velikonocemi ve Spálově, který byl před 2. světovou válkou rovněž majetkem rodiny rytířů Bauerů, resp. Chlumeckých-Bauerů. Jedná se o vzácné album historických fotografií, které zachycuje podobu všech zámeckých pokojů a zámecké zahrady v roce 1912.

Zámek byl tehdy nově zařízen jako trvalé obydlí rodiny Dr. Moritze-Chlumeckého-Bauera (*11. 10. 1882 Brno, † 27. 11. 1945 Fitsroy, Austrálie) a jeho manželky Margarethy (*14. 5. 1886 Přelouč, † 11. 12. 1974 New York City). Do této doby byl zámek pouze letním sídlem rodiny, od roku 1912 se však proměnil na moderně vybavené šlechtické sídlo s telefonem, elektrickým proudem, se spoustou zařízení přivezeného z dalších sídel rodiny. Tak tomu bylo až do roku 1914, kdy majitel zámku narukoval na východní frontu, kde byl krátce na to zajat kozáky a odveden do zajateckého tábora na Dálném východě, odkud se mu až na druhý pokus podařilo uprchnout a pěšky na konci války přijít přes Čínu zpět za svou rodinou do Vídně. Po skončení války došlo mezi sourozenci a majiteli zámku k rozepřím a dělení. Dr. Moritz-Chlumecký-Bauer se odstěhoval na zámek do Spálova a sem také odvezl řadu zařízení ze zámku z Kunína. Mezi jinými rovněž návštěvní knihu zámku Kunín z let 1912 - 1914, která byla nalezena ve Spálově v roce 1910 spíš 2010 ?? a poskytnuta zpět na zámek do Kunína.

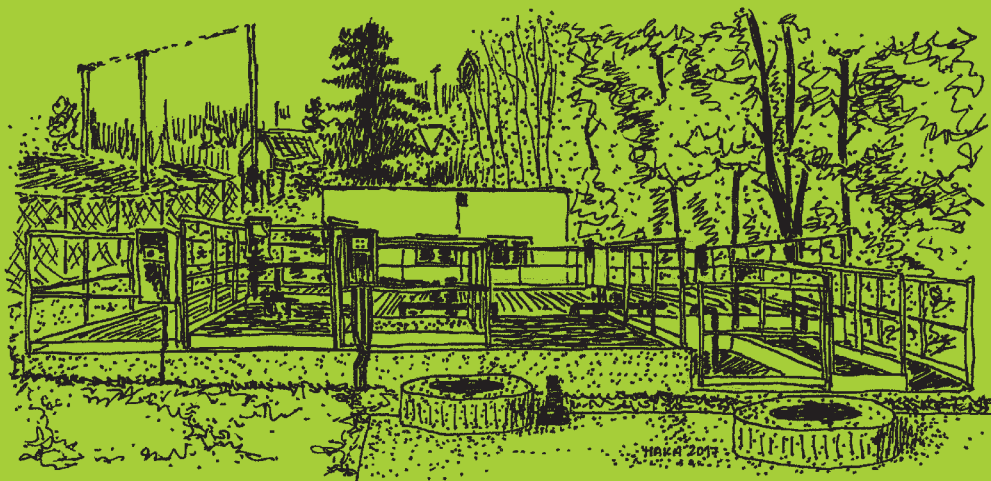
Rodina Chlumeckých-Bauerů uprchla před 2. světovou válkou a před nacisty do Velké Británie a nyní žije v USA. Rodinu se podařilo nalézt v roce 2001 a na konci září 2001 jedním z prvních letů po atentátu na „Dvojčata“ v New Yorku přiletěli její členové poprvé zpět do Vídně a navštívili opět Spálov a Kunín. Tehdy byly opět navázány přátelské vztahy s rodinou, která pak významně napomohla obnově zámku v Kuníně.

Nález fotoalba z roku 1912 je naprostou senzací. Ukazuje zařízený zámek s předměty, které byly krátce po válce rozvezeny do dalších sídel rodiny. Každá fotografie je navíc doprovázena negativem, který umožní zvětšení fotografií a jejich podrobné studium. Před několika lety byl navíc učiněn šťastný nález inventáře zámku Kunín z roku 1912, který byl odevzdán do sbírek Zemského archivu v Opavě. Inventář byl potom na zámku v Kuníně transkribován a umožní tak naprosto precizní rozbor fotografií a předmětů, které jsou na nich zachyceny.

Zámek v Kuníně nyní plánuje uspořádat výstavu, která by sbírku představila také široké veřejnosti.

Jaroslav Zezulčík, kastelán

Čistička odpadních vod.

Modernizace čistírny odpadních vod ve Spálově

Čistírna odpadních vod ve Spálově plní svou funkci od roku 1979. Po 37 letech, v dubnu 2016 se konečně dočkala celkové rekonstrukce za 8.055.171,56 Kč (dotace 5.874.000,- Kč). Práce na čističce byly dokončeny v únoru 2017 firmou „Vodní zdroje Ekomonitor spol. s.r.o., Chrudim“. Stavba má několik stavebních objektů a provozních souborů, k nejdůležitějším patří mechanické předčištění, biologické čištění, kalové hospodářství a zařízení pro měření a regulace.

(Perokresba: Ing. Martin Kantor, Spálov č. 43, květen 2017)